

Sikkerhedshåndbog for film- og tv-produktioner

INDLEDNING.....	6
1 ARBEJDSMILJØORGANISATION.....	7
1.1 Produktionsselskabet.....	7
1.2 Kontaktblad.....	9
1.2.1 Arbejds miljøgruppen	9
1.2.2.Øvrige kontaktpersoner.....	9
2 SIKKERHED I PRAKSIS.....	10
2.1 Produktionsplanlægning	10
2.2 Procedure for nødsituationer.....	10
2.3 Gennemgang af produktionsplan	10
2.4 Orientering på holdmøde	10
2.5 Orientering ved læseprøver	11
2.5.1 Orientering ved morgenbriefing.....	11
2.5.2 Ved første morgenbriefing for hver blok.....	11
2.5.3 Ved nye locations i hver blok – også hvis der er gengangere fra andre blokke.....	12
2.5.4 Første dag på studie.....	12
2.5.5 Ved særlige lejligheder	12
3 SIKKERHED PÅ OPTAGELSER.....	14
3.1 Sikkerhedsvurdering af locations og studier	14
3.1.2 Sikkerhedsrundring på studie	14
3.1.3 Sikkerhedsforhold på studie	14
3.1.4 Sikkerhedsrundring på location	14
3.1.5 Sikkerhedsforhold på location.....	14
3.2 Om natoptagelser	16
3.2.1 Vigtige forholdsregler	16
3.3 Dårligt vejr	17
3.3.1 Vigtige forholdsregler	17
3.4 Træthed, travlhed og stress.....	18
3.4.1 Trafiklys for stress.....	18
3.4.2 Vigtige forholdsregler.....	19
3.5 Skuespillere	20
3.5.1 Ansvar for skuespillere og statisters sikkerhed.....	20
3.5.2 Skuespillere bag rattet	20
3.5.3 Sex- og nøgenscener.....	21

3.5.4 Skuespillere og stunt.....	23
3.5.5 Skuespillere og dyr.....	23
3.5.6 Skuespillere og eksplosioner.....	23
3.5.7 Skuespillere og ild/pyroteknik.....	23
3.5.8 Skuespillere og skydevåben/skudhuller.....	24
3.5.9 Skuespillere og stikvåben/blankvåben.....	24
3.5.10 Skuespillere og regnvejr & wetdown.....	24
3.5.11 Skuespillere og små skibe, både og joller.....	25
3.5.12 Skuespillere i og under vandet.....	25
3.6 Børn og unge skuespillere.....	26
3.6.1 Regler for ansættelse.....	26
3.6.2 Ulykker med børn og unge.....	26
3.6.3 Vigtige forholdsregler.....	26
3.7 Dyr.....	27
3.7.1 Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger.....	27
3.8 Optagelser på veje, gader og stræder.....	28
3.8.1 Tilladelser til optagelse på veje, gader og stræder.....	28
3.8.2 Afspærring og skiltning på veje, gader og stræder.....	28
3.8.3 Tilladelser, retningslinjer og forholdsregler for afspærring.....	28
3.9 Optagelser uden afspærring i nærheden af gader og veje.....	30
3.9.1 Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger.....	30
3.10 Optagelser i og med køretøjer.....	31
3.10.1 Hvornår kræves særlig tilladelse.....	31
3.10.2 Hvad kræver ikke tilladelse.....	31
3.10.3 Skuespillere bag rattet.....	32
3.10.4 Udstyr i og på køretøjer:.....	32
3.10.5 Low-loader:.....	33
3.10.6 Russian arm.....	34
3.10.7 A-frame.....	35
3.10.8 Golfvogn og/eller ATV.....	36
3.10.9 Statister i biler.....	37
3.11 Stunt & Special effects.....	38
3.11.1 Stunts.....	38
3.11.2 Special effects (SFX).....	39
3.11.3 Eksplosioner.....	39

3.11.4 Ild/pyroteknik.....	40
3.11.5 Skydevåben.....	42
3.11.6 Skudhuller (Squibs, pelletgun mm.).....	43
3.11.7 Stikvåben/blankvåben.....	44
3.11.8 Regnvejr & Wetdown.....	45
3.11.9 Snevejr.....	46
3.11.10 Røg.....	46
3.12 Optagelser i omgivelser, som kræver særlig agtpågivenhed.....	48
3.12.1 Optagelse på strande og søbredder.....	48
3.12.2 Optagelse på store skibe.....	48
3.12.3 Optagelse på små skibe, både og joller.....	49
3.12.4 Optagelse i- og under vand.....	50
3.12.5 Optagelse på havneområder mv.....	51
3.12.6 Optagelse i fabrikker og omkring farlige maskiner.....	52
3.12.7 Optagelse i gamle, faldefærdige bygninger.....	52
3.12.8 Optagelse/arbejde i højden.....	53
3.12.9 Stilladser.....	54
3.12.10 Lift.....	55
3.12.11 Personløft med gaffeltruck:.....	56
3.12.12 Stiger.....	56
3.12.13 Arbejde med elektricitet.....	58
3.13 Arbejde i varme omgivelser.....	59
3.14 Arbejde i kolde omgivelser.....	61
3.15 Optagelser i luften.....	63
3.15.1 Helikopteroptagelser.....	63
3.15.2 Droneoptagelser.....	64
3.16 Optagelser i udlandet.....	66
4 ARBEJDSMILJØLOVEN.....	67
4.1 Kontorarbejde.....	67
4.2 Løft og bærearbejde.....	68
4.2.1 Løfte.....	68
4.2.2 Bære.....	70
4.3 Arbejde med kemikalier.....	72
4.3.1 Vigtige forholdsregler for kemikalier og farlige stoffer.....	72
4.3.2 Ansvarsområder.....	72

4.3.3 Faremærker på kemikalier	73
4.3.4 Kodenummererede produkter	74
4.3.5 Kemisk APV	75
4.3.6 Åben ild, tøris og røg	76
4.4 Personlige værnemidler (åndedræt, høre, briller, tøj)	77
5 HVILETIDSREGLER	78
5.1 11 timers reglen	78
5.1.1 Dispensation for 11 timers reglen	78
5.2 Det ugentlige fridøgn	79
5.2.1 Fravigelse af det ugentlige fridøgn	79
5.3 Tilsynsbogen	80
5.4 Anmeldelse af arbejdsulykker og erhvervssygdomme	81
5.4.1 Arbejdsulykker	81
5.4.2 Nærved-ulykker	81
5.4.3 Erhvervssygdomme	81
5.4.4 Anmeldelse – ulykker/nærved-ulykker	81
ORDFORKLARING – STILLINGSBETEGNELSER	82

INDLEDNING

Denne sikkerhedshåndbog udgør det skriftlige grundlag for at tilrettelægge og udføre film- og tv-optagelser i overensstemmelse med Arbejdsmiljølovgivningen. Den er tiltænkt flere forskellige roller:

1. Den skal være grundlaget for produktionsplanlægningen, så enhver optagelse allerede i planlægningsfasen har fået tænkt sikkerhed med ind.
2. Den skal fungere som opslagsværk i tilfælde af tvivl.
3. Den samler al nødvendig viden om sikkerhed på optagelse.

Filmoptagelser bevæger sig rundt i samfundet, og sikkerhedshåndbogen omfatter derfor mange områder. For mange af disse områder er der klare regler i Arbejdsmiljøloven, som derfor er gengivet ordret her. For en del områder er der "gråzoner", hvor lovgivningen ikke giver klare svar – her er de beskrevne regler baseret på branchens standarder om, hvordan sikkerheden håndteres.

Sikkerhedshåndbogen er oprindeligt udviklet af DR Drama. Producentforeningen har skrevet håndbogen igennem og stillet den til rådighed for hele branchen.

Formålet med sikkerhedshåndbogen er både at sikre, at produktionsselskaberne overholder arbejdsmiljølovgivningen OG at minimere risikoen for ulykker for alle, der er involveret i en film- eller tv-produktion.

Sikkerhedshåndbogen er et opslagsværk, opdelt i kapitler. Brug indholdsfortegnelsen til at gå direkte til det emne, som du har brug for. Du kan bruge denne Word-version og dermed få mulighed for at indsætte navn og kontaktinfo på de relevante personer på netop din produktion, eller hent pdf-udgaven på hjemmesiden.

Sikkerhedshåndbogen er "open-source" og kan frit kopieres og bruges. Skriv til Producentforeningens sekretariat, hvis du har forslag til ændringer eller kommentarer til håndbogen.

Producentforeningen

Januar 2025

Version 1.0.1

1 ARBEJDSMILJØORGANISATION

1.1 Produktionselskabet

Arbejdsgiveren og arbejdstagerne skal samarbejde om virksomhedens arbejdsmiljø. Har en virksomhed ti eller flere ansatte, skal samarbejdet organiseres i en arbejdsmiljøorganisation (AMO).

Når en produktion sættes i gang, vil der i produktionsperioden være flere end ti ansatte, hvorfor det anbefales, at der etableres en særskilt arbejdsmiljøgruppe på produktionen.

Arbejdsmiljøgruppen består af en arbejdsleder, udpeget af producenten, og en arbejdsmiljørepræsentant (sikkerhedsrepræsentant) valgt af produktionsholdet. Ledelsen deltager ikke ved selve valget af arbejdsmiljørepræsentant. Det tilstræbes, at den valgte arbejdsmiljørepræsentant har den grundlæggende arbejdsmiljøuddannelse. I film- og tv-branchen bruges ofte begrebet "sikkerhedsrepræsentant" om den medarbejdervalgte repræsentant i arbejdsmiljøgruppen. Det korrekte er imidlertid "arbejdsmiljørepræsentant", og i denne vejledning anvendes derfor "arbejdsmiljørepræsentant" for at understrege, at opgaven ikke kun omfatter den fysiske sikkerhed men også det psykiske arbejdsmiljø.

Arbejdsgiver har det overordnede juridiske ansvar og skal derfor sikre sig, at arbejdet udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdsgiver har også instruktions- og tilsynspligt. Arbejdsledere støtter og hjælper på vegne af arbejdsgiver. Arbejdslederen skal derfor medvirke til, at arbejdsforholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige inden for det arbejdsområde, som denne leder. Arbejdslederen skal herunder påse, at de tiltag og foranstaltninger, der træffes for at fremme sikkerhed og sundhed, virker efter deres hensigt.

Arbejdsmiljørepræsentanten har ikke et juridisk ansvar i forhold til sikkerhed og sundhed, men har derimod pligter og opgaver, som løftes i samarbejde med arbejdslederen i arbejdsmiljøgruppen.

Arbejdsmiljøgruppen skal:

- Sikre, at optagelser planlægges i overensstemmelse med denne sikkerhedshåndbog og i øvrigt således, at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.
- Sikre, at farlige eller usikre situationer straks gøres sikre.
- Sikre, at filmholdet, skuespillere, statistere og andre er opmærksomme på sikkerhedsforanstaltninger under optagelserne.
- Tilskynde til, at alle bruger deres sunde fornuft i uventede situationer.

På holdmødet vælges også en talsperson for filmholdet. Talspersonen er normalt ikke en del af sikkerhedsarbejdet, men taler på vegne af og repræsenterer hele holdet eller enkeltpersoner, når der er behov for en dialog vedrørende overenskomstforhold, arbejdstidsregler, generelle arbejdsmiljøregler m.v. Talspersonen kan enten direkte eller via arbejdsmiljørepræsentanten kontakte arbejdsmiljøgruppen, hvis der er relevante input vedrørende arbejdsmiljø eller sikkerhed.

Læs mere:

[Bekendtgørelse af lov om arbejdsmiljø](#)

[Bekendtgørelse om systematisk arbejdsmiljøarbejde](#)

1.2 Kontaktblad

Denne side udfyldes med navne og telefonnumre på de personer, som skal kontaktes på denne produktion:

Produktionsselskab:

Produktionens titel:

Datoer:

1.2.1 Arbejds miljøgruppen

Arbejds miljøleder, udpeget af producenten:

Navn.

Telefonnummer

Arbejds miljørepræsentant (sikkerhedsrepræsentant), valgt af produktionsholdet:

Navn

Telefonnummer

1.2.2. Øvrige kontaktpersoner

Talsperson:

Navn.

Telefonnummer

Funktion/titel:

Navn.

Telefonnummer

Funktion/titel:

Navn.

Telefonnummer

2 SIKKERHED I PRAKSIS

2.1 Produktionsplanlægning

Når der produktionsplanlægges, tages der udgangspunkt i sikkerhedshåndbogen. Ved tvivl konsulteres arbejdsmiljøgruppen.

2.2 Procedure for nødsituationer

Inden optagestart skal der aftales en procedure ved nødsituationer, herunder:

- Hvem ringer efter hjælp.
- Hvem orienterer pårørende.
- Hvilke hospitaler eller skadestuer benyttes.

2.3 Gennemgang af produktionsplan

Inden optagelse mødes produktionens arbejdsmiljøgruppe med indspilningslederen, som gennemgår produktionsplanen for serien/blokken og gør rede for, hvilke sikkerhedsforanstaltninger der er indarbejdet i den.

Alle regler i sikkerhedshåndbogen skal overholdes – men det er især gråzonerne, der skal gennemgås, ikke de selvfølgelig, daglige foranstaltninger.

Hvis der i virksomheden eller på produktionen ikke er den nødvendige viden til at sikre, at arbejdsmiljøet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, skal arbejdsgiveren/produktionen sørge for at indhente sagkyndig bistand, når det er nødvendigt for at løse et arbejdsmiljøproblem, eller når det er nødvendigt for at konstatere, at arbejdsforholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige. Produktionen kan benytte erfarne og kompetente rådgivere, konsulenter og leverandører af f.eks. stunt, sfx o. lign.

På mødet kan tvivl og fortolkninger vendes, og beslutninger tages i fællesskab om konkrete håndteringer.

2.4 Orientering på holdmøde

Til holdmødet deltager produktionsselskabets arbejdsleder og på et separat punkt om sikkerhed – før punktet om valg af arbejdsmiljørepræsentant – orienterer arbejdslederen kort om, at:

- Alle har et fælles ansvar for sikkerheden og trivslen.
- Alle må og skal sige til og fra, hvis der opstår tvivl om sikkerheden.
- Alle har mulighed for at få en arbejdsituation eller arbejdsforhold risikovurderet.

- Man kan tale med arbejdsmiljørepræsentanten, line producer, indspilningsleder, arbejdsleder – det betyder mindre, hvem man tager fat i, end at man gør det. Start med de nære.
- Der skal altid foretages risikovurdering ved uventede og pludseligt opståede situationer. Man skal vurdere, hvor stor en risiko der er for, at noget kan gå galt eller en ulykke kan opstå, samt vurdere, hvad konsekvensen er, hvis det går galt. Hvis en situation er farlig, skal situationen gøres sikker, før arbejdet kan igangsættes.
- Sikkerhedsrundring på studie og location – hvem gør hvad?
- Udlevering af sikkerhedshåndbogen og orientering om, hvordan sikkerhedshåndbogen bruges i dagligdagen.
- Hvis uheldet er ude: hvem kontaktes, og hvordan anmeldes og evalueres ulykken?
- Kontaktpersoner og information på dagsprogrammer og holdliste.

2.5 Orientering ved læseprøver

Til læseprøver orienteres skuespillerne af line produceren eller arbejdslederen om, hvordan sikkerhed håndteres på produktionsselskabets produktioner. Arbejdsmiljørepræsentanten deltager, hvis vedkommende er valgt – ellers introducerer han/hun sig til skuespillerne løbende.

Herunder informeres der om, at:

- Under læseprøven har skuespillerne mulighed for at stille spørgsmål til, hvad der er foretaget af sikkerhedsovervejelser i forhold til manuskriptet.
- Efterfølgende og under optagelserne er skuespillerne til enhver tid velkomne til at tage fat i arbejdsmiljøformanden, line produceren eller holdets arbejdsmiljørepræsentant, hvis de mener, at arbejdsmiljøet og/eller sikkerhedsniveauet ikke er tilfredsstillende. Det gælder også, hvis optagelserne er under tidspres.
- Hvis der er indvendinger fra skuespillerne til læseprøven, vil line produceren tage det videre til sikkerhedsgennemgang af produktionsplanen.
- Kontaktpersoner og information på dagsprogrammer og holdliste.
- Produktionsselskabet understreger, at ingen, heller ikke skuespillere, vil blive fyret eller få et dårligt ry, hvis man mener, at sikkerheden ikke er forsvarlig og derfor siger fra.

Skuespillere, der ikke deltager i læseprøven, skal have en orienteringsmail, hvor ovenstående punkter er beskrevet. Dette sørger produktionsafdelingen for.

2.5.1 Orientering ved morgenbriefing

Ved første morgenbriefing, første dag på nye locations og første dag på studiet skal enten indspilningslederen eller line produceren informere om nedenstående opmærksomhedspunkter omkring sikkerheden.

2.5.2 Ved første morgenbriefing for hver blok

- Præsentation af sikkerhedsgruppen på optagelserne.
- Pointer, at alle skal overholde sikkerhedsforanstaltningerne på optagelserne.
- Pointer, at alle kan kalde til "timeout", hvis de mener, at sikkerheden ikke er tilstrækkelig.

- Alle skal holde øje med sikkerhedsrisici – se kapitlerne om sikkerhed på lokation og sikkerhed på studie.
- Orientering om, hvor man kan finde brandslukkere og førstehjælpskasser.
- Orientering, hvis relevant, om flugtveje.
- Orientering om proceduren, hvis ulykken er ude: hvem der gør hvad i nødsituationer, og hvem der skal kontaktes.
- Information om, hvor sikkerhedsdatablade og kemisk APV på kemikalier er placeret:
 - Produktionskontoret
 - Rekviritbiler
 - Sminkerum/sminkebil
 - På studiet

2.5.3 Ved nye locations i hver blok – også hvis der er gengangere fra andre blokke

Orientering om:

- Hvor flugtveje befinder sig.
- Hvor loftlyset tændes (interiør location).
- Hvor ophold er placeret – dvs. hvor findes produktionskontor, toilet, spisested, omklædning m.m.
- Hvor flugtplansoversigt er hængt op.
- Hvor førstehjælpskasse, hjertestarter og brandslukker er placeret.
- Hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse kan findes.

2.5.4 Første dag på studie

Orientering om:

- Hvor flugtveje befinder sig.
- Hvor flugtplansoversigt er hængt op.
- Hvor loftlyset tændes
- Hvor ophold er placeret – dvs. hvor produktionskontor, toilet, spisested, omklædning m.m. findes
- Hvor førstehjælpskasse, hjertestarter og brandslukker er placeret
- Hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse kan findes

2.5.5 Ved særlige lejligheder

Ved særlige lejligheder skal enten line produceren eller indspilningslederen til morgenbriefing informere både filmholdet og skuespillerne ekstra grundigt om sikkerhedsforanstaltningerne. Aftal på forhånd, hvem der gør dette.

Særlige lejligheder dækker over optagelser, hvor der er særlig grund til at være opmærksom, f.eks.:

- med stunt
- på trafikerede veje
- med afspærring af offentlig vej
- i og med køretøjer

- med skuespiller bag rattet
- med low loader
- ved arbejde i højden (lifte, stilladser, rækværk og afspærring)
- på havet
- i luften
- med dyr
- med børneskuespillere
- i dårligt vejr på udendørs optagelser
- om natten
- i fabrikker
- faldefærdige og dårligt vedligeholdte bygninger
- i udlandet

3 SIKKERHED PÅ OPTAGELSER

3.1 Sikkerhedsvurdering af locations og studier

Alle optagesteder, både locations og studier, skal sikkerhedsvurderes under forproduktionen, så der inden optagelserne går i gang, er foretaget alle nødvendige foranstaltninger, for at optagelserne kan forløbe sikkert. I praksis foregår dette ved en sikkerhedsrundring.

3.1.2 Sikkerhedsrundring på studie

Før optagestart, men efter dekorationsbyg og lys sætning, foretager arbejdsmiljøgruppen en sikkerhedsrundring for at sikre, at sikkerhedsforskrifter følges og er kendte.

3.1.3 Sikkerhedsforhold på studie

Der skal orienteres om og tydeligt mærkes:

- hvor flugtveje er placeret
- hvor loftlyset tændes
- hvad procedurerne er ved ulykke eller alarm
- hvor brandslukker og førstehjælpskasse er placeret
- hvor samlingsstedet er i forbindelse med brand

Alle skal være opmærksomme på – og gøre opmærksom på:

- at sige til, hvis man oplever, at en situation ikke er sikkerhedsmæssigt forsvarlig
- ting, som man kan snuble/falde over – f.eks. kabler eller løse tæpper
- hvis flugtveje er spærret af lamper, udstyr eller genstande
- hvis lamper, flag og stativer i nærheden af flugtveje ikke er sikret med sandsække
- hvis der er steder, hvor man kan slå hovedet eller komme til skade
- defekt udstyr
- hvis der er ting, som kan falde ned
- hvis udstyr eller genstande ligger og flyder i studiet og ikke er på deres definerede pladser
- hvordan kemikalier håndteres og opbevares (eks. i sminken eller regiaafdelingen)

3.1.4 Sikkerhedsrundring på location

Location manager foretager en sikkerhedsvurdering af hver enkelt location, evt. sammen med produktionsafdelingen, inden optagestart. Her afdækkes f.eks. om og hvor der er flugtvejsskilting, fare for at komme til skade, og det planlægges, hvordan der etableres de nødvendige afværgeforanstaltninger.

3.1.5 Sikkerhedsforhold på location

Der skal orienteres om og tydeligt afmærkes:

- hvordan køretøjer skal parkeres sikkerhedsmæssigt forsvarligt ved ankomst til location
- hvor flugtveje er placeret, evt. hvor evakueringsplanen er
- hvor loftlyset tændes
- hvor brandslukkere og førstehjælpskasse er placeret

Alle skal være opmærksomme på – og gøre opmærksom på:

- at sige til, hvis man oplever, at en situation ikke er sikkerhedsmæssigt forsvarlig
- følge instruktion og oplæring ved brug af eller arbejde på stillads (opstilling af stillads kræver særlig uddannelse)
- følge instruktion og oplæring ved brug af lift. OBS: En ansat skal instrueres i at kunne lave en nødsænkning i tilfælde af, at en medarbejder hænger i faldsikring. Dog ikke ved sakselift.
- bruge faldsikringsudstyr ved arbejde i lift eller seler på lowloader
- hvordan kemikalier håndteres og opbevares (eks. i sminken eller regiafdelingen)
- at bruge personlige værnemidler, når arbejdet kræver det
- at bruge jordspyd ved generatorer – montering af jordspyddet kræver forudgående instruktion
- at bruge refleksvest, hvis optagelserne foregår ved en trafikeret vej eller ved afspærring af offentlig vej
- hvis man opdager faremomenter
- hvis der er ting, man kan snuble/falde over – f.eks. kabler eller løse tæpper
- hvis lamper, flag og stativer i nærheden af flugtveje ikke er sikret med sandsække
- hvis der er steder, hvor man kan slå hovedet eller komme til skade
- defekt udstyr
- hvis der er ting, som kan falde ned
- hvis underlaget er blødt eller glat

3.2 Om natoptagelser

Natperioden defineres i arbejdstidsloven som en sammenhængende periode på mindst 7 timer inden for tidsrummet fra kl. 22.00 til kl. 05.00. Den væsentligste konsekvens af natarbejde er, at den sædvanlige døgnrytme brydes. Ved natarbejde er der stor risiko for søvnproblemer, da søvnkvaliteten ofte er dårligere med bl.a. hyppigere opvågninger, og følgen er bl.a. øget træthed. Trætheden resulterer i, at medarbejderne har lavere reaktionsevne og ikke kan tænke klart, hvilket kan resultere i ulykker.

3.2.1 Vigtige forholdsregler

- Tilrettelæg produktionsplanen hensigtsmæssigt og med realistiske målsætninger og tidsrammer, så medarbejdere og skuespillere ikke bliver unødvendigt belastede.
- Etablér ordentlig arbejdsbelysning, f.eks. til ud- og nedpakning af udstyr m.m.
- Sørg for, at alle medarbejdere får udleveret en pande- eller lommelygte.
- Arbejds- og transportveje skal være markeret med f.eks. lamper, refleksafspærringsbånd eller tape – f.eks. fra ophold/skuespillernes omklædning til optagestedet.
- Sørg for, at transport- og arbejdsveje er ryddelige – husk at tjekke det i dagslys!
- Medarbejdere må ikke køre udstyrsbiler eller skuespillere hjem, hvis de er for trætte. Man har ret og pligt til at sige fra, hvis man føler sig for træt til at køre bil.

Læs mere:

[Helbreds kontrol ved natarbejde](#)

3.3 Dårligt vejr

Dårligt vejr forøger risikoen for ulykker, og man skal derfor tage nogle ekstra sikkerhedsforanstaltninger i forskellige situationer. Dårligt vejr inkluderer bl.a. frost, sne, torden og kraftigt blæsevejr.

3.3.1 Vigtige forholdsregler

- Hvis der pludselig opstår dårligt vejr
- Brug jordspyd ved generatorer – montering af jordspyddet kræver forudgående instruktion.
- Tjek, at udstyr, kabler, ledninger eller andet elektrisk udstyr ikke er defekt.
- Ved blæsevejr: sikre stativer, lamper, udstyr, pavilloner eller andre lette genstande mod vinden.
- Ved vådt vejr: afdæk udstyr med egnet vandsikret afskærmning – f.eks. regnslag til fotoudstyr.
- Ved vådt vejr skal lysafdelingen være ekstra opmærksom på, at lysudstyr kan være strømledende. Vær derfor ekstra opmærksom på at bruge beskyttelseshandsker.
- Salt eller grus arbejds- og transportveje samt andre relevante områder ved frostvejr.
- Tjek, om underlag eller trapper er våde/glatte, før der løftes eller bæres genstande.
- Afpas hastigheden efter omstændighederne ved kørsel i dårligt vejr.

3.4 Træthed, travlhed og stress

Når man er under tidspres og er træt og stresset, øges risikoen for, at der kan ske ulykker, og man bliver dårligere i stand til at afværge dem.

Træthed og stress medfører, at der:

- arbejdes mindre hensigtsmæssigt
- begås flere fejl
- hyppigere overses information, som man burde have registreret – herunder signaler fra udstyr, fejl ved udstyr fejl ved materialer og signaler fra andre holdmedlemmer og skuespillere

3.4.1 Trafiklys for stress

For at undgå stress er det vigtigt selv at mærke efter samt holde øje med faresignaler hos kolleger for at forebygge ulykker. Der er forskellige faser, som er illustreret i trafiklys for stress.

Grøn er for kortvarig stress, der forbedrer præstationsevnerne og ikke er farlig.

Symptomer:

- Midlertidig hjertebanken
- Midlertidige tics eller rysten
- Sveden
- Tørhed i munden
- Sommerfugle i maven
- Knugen i maven/brystet
- Tissetrang
- Anspændthed

Gul er stress over længere tid, hvor kroppen og psyken udviser faresignaler og dermed signalerer, at man skal tage den mere med ro. Her er der stor risiko for, at man begår fejl, er uopmærksom og overser faremomenter.

Symptomer:

- Træthed
- Dårlig søvn
- Tænker hele tiden
- Uro i kroppen
- Indre modstand/uvilje
- Irritabel
- Trykken for brystet
- Tårer kommer let
- Indesluttet

Rød er stress i en langvarig periode, hvor kroppens og psykens faresignaler er blevet ignoreret. Konsekvensen kan være langvarig sygdom og/eller psykiske problemer. Det betyder sygemelding – måske i længere tid, og tilbagevending på nedsat tid og med nedsat belastning.

Symptomer:

- Glemmer ting/fraværende
- Eksem/sygdomme forværres
- Uforklarlige smerter
- Mindre social
- Større forbrug af stimulanser
- Aggressivitet
- Mave-/tarmproblemer
- Blødningsforstyrrelser

3.4.2 Vigtige forholdsregler

Forebyggelse er det bedste våben mod stress. Produktionsledelsen skal derfor generelt tilrettelægge arbejdet således, at:

- Produktionsplanen har realistiske målsætninger og tidsrammer
- Ansvar og kompetence uddelegeres til medarbejderne afpasset efter medarbejdernes kunnen
- Medarbejderne kan, ud over påvirkning fra arbejde, også være påvirket af begivenheder fra deres privatliv. Hvis det er kendt, skal arbejdsopgaverne tilrettelægges hensigtsmæssigt i forhold til den samlede påvirkning, medarbejderen er udsat for

Alle medarbejdere skal sørge for, at:

- Man som kolleger gensidigt giver hinanden respektfuld støtte og brugbar feedback
- Planlægge og strukturere arbejdsopgaver
- Informere ens nærmeste chef, hvis man selv føler sig stresset eller opdager, at kolleger udviser tegn på stress
- Give brugbar feedback til produktionsledelsen, hvis der er forslag til, hvordan produktionsplanen kan tilrettelægges bedre i forhold til hensigtsmæssige og realistiske målsætninger og tidsrammer

3.5 Skuespillere

Skuespillere har ofte fokus et andet sted end på sikkerheden, da de skal koncentrere sig om at leve sig ind i rollen og huske replikker. Derfor er det vigtigt at være ekstra opmærksom på, at skuespillerne får grundig oplæring og instruktion i forbindelse med f.eks. stuntscener, scener med dyr, kørescener eller andre situationer, hvor der er øget risiko for ulykker.

3.5.1 Ansvar for skuespillere og statisters sikkerhed

Det er til enhver tid produktionsledelsens ansvar og arbejdsmiljøgruppens opgave, at skuespillere og statistere arbejder under sikre forhold, herunder at skuespillere og statistere orienteres om relevante sikkerhedsforhold og risici.

Statister er som skuespillere og alle andre ansatte omfattet af arbejdsmiljøreglerne. Arbejdsgiveren og produktionen skal derfor også sikre, at deres arbejdsforhold er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige.

3.5.2 Skuespillere bag rattet

- Spørg altid en erfaren og kompetent sikkerhedskonsulent eller stuntkoordinator til råds, om det er forsvarligt at lade en skuespiller sætte sig bag rattet i en given situation.
- Skuespilleren skal have et gyldigt kørekort til den kategori køretøj, der skal køres i.
- Optagelser med skuespillere bag rattet i en kørende bil skal altid laves på et lukket og kontrolleret område, gade eller vej. Se også afsnit vedr. afspærring og skiltning.
- Sørg for at give skuespilleren besked i god tid om, at han/hun skal køre bil i en given scene, så han/hun kan nå at forberede sig.
- Det er en forudsætning, at skuespilleren er tryk ved at køre bil og spille skuespil samtidig.
- Skuespilleren skal tydeligt tilkendegive, at han/hun er indforstået med og tryk ved situationen.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori en skuespiller skal køre bil, således at han/hun bliver bekendt med og tryk ved det konkrete køretøj og omgivelserne, der skal køres i.
- Skal en skuespiller køre et specialkøretøj som f.eks. golfbil, ATV, gravemaskine, gaffeltruck, traktor eller andre landbrugsmaskiner etc., skal han/hun modtage grundig instruktion i, hvordan dette betjenes og fungerer af en kompetent person, som er sagkyndig i det specifikke køretøj, som skal benyttes. Personen skal også instrueres i, hvad der er farligt ved køretøjet, hvordan ulykker kan opstå, og hvad der evt. kan ske i forbindelse med ulykker.
- Hvis det ikke er nødvendigt, at en skuespiller selv sidder bag rattet, skal han/hun erstattes af en stand-in eller en precision driver.
- Benyt altid en stunt double eller en precision driver, hvis det kræves, at køretøjet skal foretage noget ekstraordinært eller noget som blot ligger uden for, hvad der kan forventes af en almindelig bilist.

3.5.3 Sex- og nøgenscener

3.5.3.1 Under projektudvikling

Allerede i udviklingen af projektet skal producer, instruktør og forfatter tale om de sex- og nøgenscener, der indgår i manuskripterne, og hvordan de skal løses. Hvor grafisk er det tænkt? Er der særlige tanker om den praktiske løsning, og hvad skal ende på lærredet?

3.5.3.2 Casting

Når skuespillere tilbydes en rolle og tilsendes manus, skal der gøres opmærksom på, at der er sex- og/eller nøgenscener, ligesom det skal nævnes, hvor afklædte skuespillerne forventes at være, og hvordan scenerne er tænkt løst. Det er vigtigt, at skuespillerne er indforstået med slutresultatet og produktionsformen tiltænkt scenerne.

Der skal tages en snak mellem producent og agent/skuespiller i samme omfang som ovenfor vedrørende scenerne, inden der indgås en endelig aftale om ansættelse til rollen. Med andre ord skal det være gjort tydeligt og klart for alle, hvad rollen indebærer.

3.5.3.3 Forberedelse

Der tilknyttes produktionen en uvildig intimitetssupervisor, som vil være til stede til møder om samt under optagelserne af sex- og nøgenscener. Skuespilleren vil have mulighed for at tale med intimitetssuperviseren både før og efter optagelserne.

Når instruktør og skuespillere mødes for at tale rollen og arbejdet igennem, skal scenerne og løsningen heraf igen diskuteres – gerne i samarbejde med lineproduceren. Lineproduceren taler herefter med skuespillerne uden instruktørens tilstedeværelse. Lineproduceren taler forløbet og scenen igennem med skuespillerne og får afklaret behov, ønsker, bekymringer osv. Efter samtalen med skuespillerne taler lineproduceren igen med instruktøren.

3.5.3.4 Optagelse

Alle de forholdsregler, der kan tages for at lette arbejdet med scenen, skal tages – herunder skal der tilbydes penispose og brysttæpe til spillerne, når det kan lade sig gøre; trusser, tøj osv. ligeså.

Der må ikke improviseres under optagelse af sex- eller nøgenscener, med mindre det er skriftligt aftalt med skuespiller og dennes agent. Der må ligeledes ikke indskrives nye sex- eller nøgenscener under produktionen, med mindre det aftales skriftligt med skuespiller/agent og at øvrige punkter følges. Der skal køres med "lukket set" og "så få filmfolk på settet som muligt". Definer HVEM de få er, og aftal med instruktør og skuespillere. Vær opmærksom på, at nogle synes, det kan være befriende med flere mennesker, mens andre synes, det skal være ganske få. For eksempel synes nogle, at make-up skal være der, fordi de har et særligt tillidsforhold til personen dér. Samtidig kan andre have

et særligt tillidsforhold med scripter osv. Det skal der tages højde for, når det aftales, hvem der er med.

Ingen presse, ingen set-besøg fra investorer, venner, familie eller gæster på arbejde under optagelserne af scenerne.

Ingen still-fotograf. Fotos fra sexscener må tages fra den færdige film og skal i øvrigt godkendes af skuespillere, før de bruges til presse mv.

Instruktion taler detaljeret scenen igennem med skuespillerne, så skuespillerne ved præcis, hvad der skal laves.

Fotograf og instruktion forbereder sig grundigt til scenen med skudplaner og gennemgår dem med skuespillerne og holdet.

Der skal hele tiden være en badekåbe klar til spillerne, og der skal sørges for, at der er plads til, at de kan få den på, så snart der bliver sagt tak.

Mobiltelefoner er bandlyst på optagelserne (på grund af kamera).

Forbered holdet på, at man i pauserne ikke taler om sex eller kommer med platte jokes, men at der er respekt omkring den sårbarhed, skuespillerne står med. Det gælder også skuespillere internt. Så selvom det kan virke befriende med en joke, skal man være opmærksom på, at nogle måske vil opfatte det modsat.

Daglige prøver fra sex- og nøgenscener sendes ikke ud til alle dem, der normalt ser dailies. De gives kun til klipperum og evt. instruktør og fotograf. Sidstnævnte kun hvis det er nødvendigt.

3.5.3.5 Eventuelle særlige forhold (hvor relevant)

Statister skal informeres på samme måde som skuespillerne om sex og nøgenhed allerede under castingen.

Statister til sex- og nøgenscener ansættes på særlige vilkår, så man er sikker på, at det er de særligt castede statister, der kommer til optagelserne, og ikke afløsere kaldt ind med kort varsel.

Der afholdes et møde med statister til sex- og nøgenscener, hvor intimitetssupervisoren er til stede, og hvor instruktion gennemgår scenerne i detaljer, inklusive hvordan de teknisk skal løses.

3.5.4 Skuespillere og stunt

- Få altid en erfaren og kompetent stuntkoordinators risikovurdering i forbindelse med planlægningen af filmoptagelser, hvori der indgår stunt.
- Man skal, så vidt det overhovedet er muligt, benytte en kompetent og erfaren stunt-double i stedet for en skuespiller. Det er alene stuntkoordinatoren, som vurderer, hvornår der kan og/eller skal benyttes en stunt-double.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori der indgår stunt.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår stunt.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår stunt, er trygge ved og indforståede med dette.
- I alle tilfælde, hvor der indgår stunt, skal der inden optagestart afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet og skuespillere. Denne står indspilningslederen i samarbejde med stuntkoordinatoren for at gennemføre.
- For yderligere information se også kapitel 3.11 Stunt & Special effects.

3.5.5 Skuespillere og dyr

- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår dyr.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori der indgår et dyr.
- Hvis skuespilleren skal være i kontakt med et dyr, skal han eller hun instrueres i, hvordan man omgås dyret, herunder lærer dyret at kende, så dyret skaber et bånd til skuespilleren.
- For yderligere information se også kapitel 3.7 Dyr.

3.5.6 Skuespillere og eksplosioner

- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori der indgår en eksplosion.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår eksplosioner.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår en eksplosion, er trygge ved og indforståede med dette.
- Benyt altid kompetente og erfarne stunt-doubles i stedet for skuespillere, hvis der skal være mennesker tæt på eksplosionen.
- For yderligere information se også kapitel 3.11.3 Eksplosioner.

3.5.7 Skuespillere og ild/pyroteknik

- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori der indgår ild og/eller pyroteknik.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår ild og/eller anden pyroteknik.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår ild og/eller anden pyroteknik, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.

- Benyt altid kompetente og erfarne stunt-doubles i stedet for skuespillere, hvis der skal være mennesker tæt på ild og/eller pyroteknik.
- For yderligere information se også kapitel 3.11.4 Ild/pyroteknik.

3.5.8 Skuespillere og skydevåben/skudhuller

- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori der skal benyttes skydevåben.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal betjene et skydevåben.
- Den/de skuespillere, som skal betjene et skydevåben, skal modtage grundig instruktion i, hvordan dette fungerer af SFX-supervisoren.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår skydevåben, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.
- For yderligere information se også kapitel 3.11.5 Skydevåben.

3.5.9 Skuespillere og stikvåben/blankvåben

- Det er alene stuntkoordinatoren og/eller SFX-supervisoren, som vurderer, hvornår der kan og/eller skal benyttes en stunt-double.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori der skal benyttes stik- og/eller blankvåben.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal betjene et stik- og/eller blankvåben.
- Den/de skuespillere, som skal betjene et stik- og/eller blankvåben, skal modtage grundig instruktion i, hvordan dette betjenes korrekt af SFX-supervisoren.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvori der indgår stik- og/eller blankvåben, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.
- For yderligere information se også kapitel 3.11.7 Stikvåben/blankvåben.

3.5.10 Skuespillere og regnvejr & wetdown

- Alle skuespillere, som bliver våde, skal, så vidt det overhovedet er muligt, bære neoprendragt under deres kostume.
- Sørg for at have varmejakker standby på settet til de skuespillere, som skal være våde. Dette er kostumeafdelingens ansvar.
- Indspilningslederen skal jævnligt spørge ind til, om den eller de skuespillere, som bliver våde, har behov for en pause, så de kan få varmen. Der vil være behov for flere pauser i tilfælde, hvor det ikke er muligt for skuespilleren at bære neoprendragt.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen.
- Benyt i videst muligt omfang en (eller flere) stand-in(s), når der laves kamera- og/eller arrangementsprøver.
- Sørg for at informere den/de skuespillere, som skal være våde, i god tid.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de personer, som skal være våde, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.
- For yderligere information se også kapitel 3.11.8 Regnvejr & Wetdown.

3.5.11 Skuespillere og små skibe, både og joller

- Skal en skuespiller sejle en mindre båd eller jolle, skal han/hun have en grundig instruktion og indførelse i, hvordan den specifikke båd fungerer, således at den bliver betjent korrekt og på forsvarlig vis.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen.
- Sørg for at informere den/de skuespillere, som skal sejle en båd, i god tid, så de kan nå at forberede sig.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de personer, som skal sejle en båd, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.
- For yderligere information se også kapitel 3.12.3 Optagelse på små skibe, både og joller.

3.5.12 Skuespillere i og under vandet

- I tilfælde, hvor der er behov for, at skuespillere eller andre medlemmer af filmholdet skal ud i eller under vandet, skal der altid være en certificeret livredder og/eller en sikkerhedsdykker til stede. Produktionsafdelingen sørger for at booke en livredder og/eller sikkerhedsdykker.
- I alle tilfælde, hvor der er behov for, at skuespillere eller andre medlemmer af filmholdet skal ud i eller under vandet, skal man sikre sig, at vandkvaliteten er god nok, så man er sikker på, at det ikke er forurenet af f.eks. kemikalier eller alger. I tvivlstilfælde skal man hyre et firma med den nødvendige ekspertise til at undersøge vandkvaliteten. Dette sørger produktionsafdelingen for.
- Den/de personer, som skal i vandet, skal, så vidt det er muligt, bære neoprendragt - også om sommeren. Skuespillere kan bære dragten under deres kostume. Kostumeafdelingen sørger for at skaffe neoprendragter.
- Sørg for at have varmejakker klar til de skuespillere, som skal være våde.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen.
- Benyt i videst muligt omfang en (eller flere) stand-in(s), når der laves kamera- og/eller arrangementsprøver.
- Sørg for at informere den/de skuespillere, som skal i/under vandet i god tid, så de kan nå at forberede sig mentalt og evt. fysisk.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de personer, som skal i eller under vandet, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.
- For yderligere information se også kapitel 3.12.4 Optagelse i- og under vand.

3.6 Børn og unge skuespillere

3.6.1 Regler for ansættelse

Ved ansættelse af unge skuespillere under 18 år skal der i produktionsplanlægningen tages hensyn til den unges alder, udvikling og helbredstilstand, samt til indvirkning på skolegang eller anden uddannelse. Hvis den unge eller barnet arbejder på skoledage, skal de have mulighed og hjælp til at indhente den forsømte undervisning. Bemærk, at der er skærpende krav til instruktion, oplæring og tilsyn ved arbejde med børn og unge under 18 år.

Unge, som er fyldt 13 år, må medvirke i filmoptagelser, hvis det ikke er til fare for deres sikkerhed og sundhed. Der skal ikke ansøges om tilladelse hos Arbejdstilsynet.

For børn, som er under 13 år, skal Arbejdstilsynet give tilladelse til, at barnet kan medvirke i en filmoptagelse.

3.6.2 Ulykker med børn og unge

Ved børn og unges medvirken skal arbejdet planlægges og tilrettelægges således, at deres arbejde kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdstilsynet får desværre generelt mange anmeldelser af ulykker, hvor børn og unge er involveret. Ulykker sker oftest, når den unge og/eller barnet ikke har fået grundig instruktion og oplæring, samt når der er manglende opsyn og tilsyn fra en voksen og arbejdsleder. Det skyldes, at den unge eller barnet ikke kan vurdere faren ved forskellige situationer. Der skal derfor altid være en børne- eller ungeansvarlig til stede, som kan guide den unge og barnet imod fysisk eller psykisk belastende situationer.

3.6.3 Vigtige forholdsregler

- Unge og børn skal have særlig grundig oplæring og instruktion – f.eks. i forbindelse med stunts.
- Der skal være opsyn og tilsyn med børn og unge.
- Ansæt en børne- og ungeansvarlig til at tage sig af den unge eller barnet under optagelserne.
- Børnepasseren skal være den unges eller barnets talsperson og skal sige fra, hvis der opstår situationer, der er for fysisk eller psykisk belastende for den unge eller barnet.
- Børnepasseren sørger også for, at barnet får det mad og drikke, det har brug for – og ikke mere slik/sukker end højst nødvendigt!
- Hvileperiodens beliggenhed skal følge de voksne.
- Den unge skal have fridøgn på 2 døgn om ugen.
- Når arbejdstiden er mere end 4 ½ time, skal den unge/barnet have mindst 30 min. pause.

Læs mere:

[Retningslinjer for børn og unges medvirken i film- og tv-produktioner](#)

3.7 Dyr

Dyr er ofte uberegnelige og har forskellige psykiske og fysiske begrænsninger og behov. Optagelser med dyr skal derfor planlægges nøje og involvere ejeren/den ansvarlige for dyret så tidligt som muligt i produktionsplanlægningen.

3.7.1 Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger

- Planlæg optagelserne nøje og vurder sikkerhedsrisici, så der ikke opstår en uventet situation, hvor dyret bliver overrasket, utrygt eller føler sig truet.
- Vurder dyrets psykiske begrænsninger – spørg den ansvarlige for dyret, som kender dyret. Hvis der f.eks. skal affyres skud på en hesteryg, skal hesten ikke være bange for høje eller pludselige lyde. Husk at videreformidle dyrets psykiske begrænsninger til instruktøren og skuespilleren.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespiller(e), som skal medvirke i en scene, hvori der indgår dyr.
- Instruer skuespilleren i, hvordan han eller hun omgås dyret.
- Planlæg, at skuespilleren før optagestart lærer dyret at kende, så dyret skaber et bånd til skuespilleren. Herunder hvordan han eller hun omgås dyret.
- Der skal være god tid til at øve scener, hvori der indgår dyr.
- Planlæg, hvad der skal bruges af sikkerhedsudstyr.
- Tjek, at sikkerhedsudstyret er forsvarligt. Hvis en hund f.eks. skal agere aggressivt over for en skuespiller i en scene, skal sikkerhedssnoren være i passende afstand til skuespilleren og være fastgjort.
- Hvis der er sandsynlighed for, at dyret vil blive utrygt og føle sig truet, skal der bruges en stunt double for evt. involverede skuespillere.
- Den ansvarlige for dyret/ejeren skal være til stede under optagelsen.
- Vær opmærksom på Dyreværnsloven – §1 "Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe".

Læs mere:

[Dyreværnsloven](#)

3.8 Optagelser på veje, gader og stræder

Ved optagelser på gader og stræder er der en række forhold, man skal være opmærksom på, således at det er muligt at gennemføre optagelserne uden fare for, at nogen kommer til skade. Farerne varierer meget efter forholdene, f.eks. om der optages på en lukket villavej eller en trafikeret hovedvej. Man skal dog altid være opmærksom og udvise agtpågivenhed, når man arbejder på og i det hele taget befinder sig i nærheden af veje – især hvis der er kørende biltrafik.

3.8.1 Tilladelser til optagelse på veje, gader og stræder

Uanset hvilken type af vejareal man ønsker at filme på, kræver det en tilladelse. Tilladelsen udstedes af forskellige instanser:

- Tilladelse til at filme på alle offentligt ejede arealer, uanset om der er tale om en villavej, gade, plads/torv, hovedvej eller landevej, udstedes af den relevante kommune. De fleste kommuner har en elektronisk ansøgningsportal på deres hjemmeside.
- Tilladelse til at filme på motorveje og motortrafikveje udstedes af Vejdirektoratet og/eller den relevante region.
- Ønsker man at filme på en privat fællesvej, skal der udover fra kommunen gives tilladelse fra det lokale vejlaug eller ejerforening. I de tilfælde, hvor der ikke findes et vejlaug eller en ejerforening, skal der søges tilladelse hos hver enkelt beboer på vejen, som bliver berørt af optagelserne.
- Ved optagelser på privatejede veje skal der gives tilladelse fra ejeren af vejen.
- Det er location managerens ansvar at sørge for at indhente alle nødvendige tilladelser, samt at informere alle borgere, som måtte blive berørt af optagelserne og filmholdets tilstedeværelse.

3.8.2 Afspærring og skiltning på veje, gader og stræder

Hvis der skal optages på selve kørebanen, skal vejen afspærres, enten permanent eller momentvis, således at der ikke opstår farlige situationer, hvor intetanende bilister og/eller andre trafikanter pludseligt befinder sig midt på et filmset. Dette gælder også i tilfælde, hvor en skuespiller skal sidde bag rattet i en bil eller et andet køretøj.

3.8.3 Tilladelser, retningslinjer og forholdsregler for afspærring

- Kræver optagelserne, at der afspærres permanent eller momentvis for kørende trafik (biler og/eller cykler), skal der søges tilladelse fra både den relevante kommune og/eller region, samt hos den lokale politimyndighed. Dette gælder uanset hvilken vejtype, der er tale om.
- I forbindelse med permanent afspærring af vejarealer er der en række love og regler, jf. vejloven og færdselsloven, som dikterer, hvordan dette gøres korrekt. Man skal derfor altid hyre en entreprenør med den nødvendige ekspertise til at udføre skiltningen, så man er sikker på, at den lever op til lovens krav.

- Sørg i god tid inden optagestart for, at der er etableret den nødvendige afspærring enten i form af skilte, barrierer og/eller afspærringspersonel. Husk eventuelle sideveje, hvorfra der kan komme biler og anden trafik.
- Kan man nøjes med at afspærre momentvis, skal dette gøres af et firma, som har den nødvendige kompetence og autorisation.
- Udvis agtpågivenhed og vær altid opmærksom på andre trafikanter.
- Hele filmholdet skal altid bære gule eller orange trafikveste. Vestene SKAL som minimum være af typen klasse 2, og gerne klasse 3. Disse udleveres af Location Manageren.
- Placér altid en person iført en trafikvest i hver sin "ende" af filmholdet, så de kan informere fodgængere og andre trafikanter om, hvad der foregår.
- Sørg for at evt. lyssætning ikke generer forbipasserende billister og cyklister – især i forbindelse med natoptagelser, men også når der optages i dagslys.
- Man skal altid orientere sig grundigt, inden man krydser en vej eller gade.
- Sørg altid for at placere udstyr, herunder monitorbase, kaffebord og lignende i god afstand fra vejbanen og cykelstien.
- Parkér alle udstyrsbiler, filmbus o. lign. i forsvarlig afstand fra kørebanen, og i øvrigt i overensstemmelse med færdselsloven, således at der ikke spærres unødvendigt for forbipasserende trafikanters udsyn.
- Opsæt kegler og afspærringsbånd for at markere, hvor man må og ikke må færdes.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, for eksempel ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

Læs mere:

[Lov om offentlige veje m.v. vedrørende råden over vejareal](#)

[Bekendtgørelse om vejafmærkning vedrørende regler for korrekt skiltning](#)

3.9 Optagelser uden afspærring i nærheden af gader og veje

Det er i nogle tilfælde muligt at gennemføre filmoptagelser i umiddelbar nærhed af trafikerede gader og veje, uden at der etableres deciderede afspærringer, for eksempel i tilfælde hvor der udelukkende optages på fortovet eller vejkanten. I sådanne tilfælde skal man være ekstra opmærksom på andre trafikanter, især biltrafik, men også cykler, da de kan udgøre en potentiel fare.

3.9.1 Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger

- Udvis agtpågivenhed og vær altid opmærksom på andre trafikanter.
- Hele filmholdet skal altid bære gule eller orange trafikveste. Vestene SKAL som minimum være af typen klasse 2, og gerne klasse 3. Disse udleveres af Location Manageren.
- Placér altid en person iført en trafikvest i hver sin "ende" af filmholdet, så de kan informere fodgængere og andre trafikanter om, hvad der foregår.
- Sørg for at evt. lyssætning ikke generer forbipasserende bilister og cyklister – især i forbindelse med natoptagelser, men også når der optages i dagslys.
- Man skal altid orientere sig grundigt, inden man krydser en vej eller gade.
- Sørg altid for at placere udstyr, herunder monitorbase, kaffebord og lignende, i god afstand fra vejen og cykelstien.
- Parkér alle udstyrsbiler, filmbus o. lign. i forsvarlig afstand fra kørebanen, og i øvrigt i overensstemmelse med færdselsloven, således at der ikke spærres unødvendigt for forbipasserende trafikanters udsyn.
- Opsæt kegler og afspærringsbånd for at markere, hvor man må og ikke må færdes.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, for eksempel ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.10 Optagelser i og med køretøjer

Når der optages i og med biler og andre køretøjer, skal man være opmærksom på flere forhold for at være sikker på, at det er muligt at gennemføre optagelserne på forsvarlig vis. Er det for eksempel okay at lade en skuespiller sætte sig bag rattet, eller skal man hyre en stunt double eller en precision driver?

I hvilke tilfælde er det tilladt at køre ud i trafikken, og hvornår kræver omstændighederne, at optagelserne laves på et lukket og kontrolleret område? Hvad siger loven?

3.10.1 Hvornår kræves særlig tilladelse

Der findes ingen lovgivning, som specifikt beskriver, hvordan filmoptagelser med biler og andre køretøjer skal håndteres. Dog skal man selvfølgelig altid holde sig inden for rammerne af færdselsloven. Det betyder, at det kræver en særlig tilladelse samt afspærring, hvis optagelserne er af en sådan karakter, at det er nødvendigt at bryde færdselsloven og/eller hvor andre særlige forhold er til stede, for eksempel:

- ved kørsel i høj fart
- ved kørsel i modsatte vejbane
- i forbindelse med stunkørsel, hvor en eller flere biler skal køre galt eller ind i hinanden
- i tilfælde hvor der er pyroteknik/eksplosioner involveret i optagelserne
- andre forhold, hvor det vurderes, at det ikke er muligt at afvikle den normale trafik på forsvarlig vis

3.10.2 Hvad kræver ikke tilladelse

Det kræver ikke en tilladelse fra politiet eller andre myndigheder at lave filmoptagelser med køretøjer på gade og vej, så længe det er muligt at gennemføre optagelserne uden at generere eller forsinke den øvrige trafik. Dette gælder uanset, om man optager inde fra en bil, som kører på vejen ved egen kraft, eller om man for eksempel benytter en low loader eller en A-frame. For eksempel:

- køretøjet filmes udelukkende udefra og følger i øvrigt den normale trafik og er ikke til gene for andre trafikanter
- køretøjet holder stille
- køretøjet kører en kort strækning og standser
- der filmes indefra et køretøj, som i øvrigt følger den normale trafik
- andre tilfælde, hvor køretøjet ikke skal foretage sig noget ekstraordinært, og hvor det er muligt at lade det følge den normale trafik og hvor det ikke afviger fra færdselsloven i øvrigt.

Er man i tvivl om, hvorvidt der kræves en tilladelse, skal man kontakte trafikafdelingen på den lokale politistation. Uanset hvad, skal man altid informere vagthavende på den lokale politistation, så politiet ved, at der foretages filmoptagelser på vejene i et givent område. Det er Location Managerens ansvar at indhente alle nødvendige tilladelser fra alle relevante myndigheder, samt at politiet og berørte borgere informeres i det omfang, det er nødvendigt.

Læs mere:[Bekendtgørelse af færdselsloven](#)

3.10.3 Skuespillere bag rattet

Som udgangspunkt skal alle scener, hvor en skuespiller skal sidde bag rattet i et køretøj, laves med en low loader, A-Frame eller i et studie (for eksempel med en green screen eller bagprojektion). Dog kan en skuespiller være chauffør i et køretøj, hvis nedenstående retningslinjer følges:

- Spørg altid en erfaren og kompetent sikkerhedskonsulent eller stuntkoordinator til råds, om det er forsvarligt at lade en skuespiller sætte sig bag rattet i en given situation.
- Skuespilleren skal have et gyldigt kørekort til den kategori køretøj, man ønsker, han/hun skal køre.
- Optagelser med skuespillere bag rattet skal altid laves på et lukket og kontrolleret område, gade eller vej.
- Sørg for at give skuespilleren besked i god tid om, at han/hun skal køre bil i en given scene, så han/hun kan nå at forberede sig.
- Spørg tydeligt ind til, om skuespilleren er tryk ved at køre bil og spille skuespil samtidig, og giv udtryk for, at det er ok at sige fra.
- Skuespilleren skal tydeligt tilkendegive, at han/hun er indforstået med og tryk ved situationen.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori en skuespiller skal køre bil, således at han/hun bliver bekendt med og tryk ved det konkrete køretøj, der skal køres i.
- Skal en skuespiller køre et specielt køretøj, som f.eks. en golfbil, ATV, gravemaskine, gaffeltruck, traktor eller andre landbrugsmaskiner etc., skal han/hun modtage grundig instruktion i, hvordan dette betjenes og fungerer af en kompetent person, som er sagkyndig i det specifikke køretøj, der skal benyttes.
- Lige så snart det ikke er nødvendigt, at en skuespiller selv sidder bag rattet, skal han/hun erstattes af en stand-in eller en precision driver.
- Benyt altid en stunt double eller en precision driver i de tilfælde, hvor det kræves, at køretøjet skal foretage sig noget ekstraordinært eller noget, som blot ligger uden for, hvad der kan forventes af en almindelig bilist.
- Indspilningslederen skal sørge for at kommunikere klart og tydeligt via walkie, så hverken skuespiller(e) eller filmhold er i tvivl om, hvad der skal ske hvornår.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2-brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefingen informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.10.4 Udstyr i og på køretøjer:

Det er tilladt i begrænset omfang at montere kameraudstyr på køretøjer, f.eks. ved hjælp af sugeskop eller car-mount. Det er ligeledes tilladt i begrænset omfang at have filmudstyr inde i en bil. F.eks. kan

en fotograf sidde på bagsædet eller passagersædet og filme en skuespiller, som sidder bag rattet.

- I alle tilfælde hvor der er monteret udstyr udenpå et køretøj, skal optagelserne laves på et lukket og kontrolleret område, gade eller vej. Dette gælder uanset, om det er en skuespiller, stand-in, stunt double eller precision driver, der sidder bag rattet.
- Alle, som befinder sig i bilen under kørslen, skal benytte sikkerhedssele eller på anden måde være forsvarligt fastspændt.
- Al udstyr skal altid monteres på en sådan måde, at føreren til enhver tid har frit udsyn gennem alle ruder og til alle spejle.
- Al udstyr skal altid monteres og fastspændes af en erfaren Grip, således at det ikke falder af under kørslen. Dette gælder uanset, om udstyret monteres udenpå eller inde i køretøjet. F.eks. skal et håndholdt kamera inde i en bil også sikres.
- Det er Grip'ens ansvar løbende at sikre sig, at alt udstyr er forsvarligt fastgjort.
- Sørg for at markere alle ender af udstyr, som stikker ud fra bilen, med f.eks. afspærringsbånd eller et stykke klæde i kraftige farver, så de bliver mere synlige og dermed formindsker risikoen for at forårsage ulykker.
- Er det ikke muligt at montere udstyret, så føreren har frit udsyn som beskrevet ovenfor, skal man i stedet benytte en low loader eller en A-frame.
- Det er under ingen omstændigheder tilladt for medarbejdere at opholde sig i bagagerummet etc. under kørslen.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO₂-brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefingen informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.10.5 Low-loader:

Når man skal lave kørebilleder, er det ofte en god idé at benytte en low loader. I det køretøjet, der skal filmes med/på, står oppe på low loaderen, behøver skuespilleren ikke koncentrere sig om at skulle køre bilen, og han/hun kan således fokusere på at spille skuespil. Det er især en fordel i tilfælde, hvor der er flere skuespillere inde i bilen ad gangen. Skuespilleren, som skal sidde bag rattet, behøver ikke at have et gyldigt kørekort.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Low loaderen skal være synet og godkendt i henhold til gældende regler.
- Low loaderen skal altid betjenes/føres af en erfaren og kompetent operatør, som er bekendt med den og alle dens funktioner.
- Sørg for at køretøjet, der skal filmes med, er spændt forsvarligt fast.
- Al udstyr skal altid monteres af en erfaren Grip, således at det ikke falder af under kørslen.
- Det er Grip'ens ansvar løbende at sikre sig, at alt udstyr er forsvarligt fastgjort til køretøjet og low loaderen.
- Sørg for at alt udstyr, som stikker ud over low loaderen, er markeret med f.eks. afspærringsbånd, et stykke klæde i kraftig farve eller advarselsblink (benyttes i mørke), så de bliver mere synlige og dermed formindsker risikoen for ulykker

- Der skal så vidt det overhovedet er muligt være monteret rækværk hele vejen rundt om low loaderen.
- Sørg for at minimere antallet af personer, som opholder sig på low loaderen under kørslen, så meget som muligt.
- Alle medarbejdere som befinder sig på loaderen under kørslen, skal bære sikkerhedssele/line samt gul eller orange trafikvest.
- Indspilningslederen skal sørge for at kommunikere klart og tydeligt via walkie, så hverken skuespiller(e) eller filmhold er i tvivl om, hvad der skal ske hvornår.
- Inden optagestart skal der afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet, skuespillere og statister. Denne står operatøren af low loaderen i samarbejde med indspilningslederen for at gennemføre.
- Ruten der skal køres, skal fastlægges i god tid, således at man er sikker på, at der er god plads til low loaderen på hele ruten. Dette gøres af Location manageren.
- Ruten skal gennemgås og køres igennem med operatøren, inden man kører ud på ruten med low loaderen.
- Low loaderen skal som udgangspunkt følge den almindelig trafik og må ikke være til gene for andre trafikanter.
- Der skal altid køre en følgebil foran og/eller bagved low loaderen. Følgebilen kører med tændte gule eller orange advarselsblink på taget.
- Er det nødvendigt at køre langsommere end den øvrige trafik, eller skal low loaderen på anden måde foretage sig noget ekstraordinært, skal det gøres på et lukket og kontrolleret område, gade eller vej.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser med low loader på vejene i et givent område. Dette gøres af Location manageren på optagedagen.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigt kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.10.6 Russian arm

En Russian Arm kræver god plads. Man skal derfor altid afspærre det område eller den vej/gade, hvor man benytter den.

- En Russian Arm skal altid betjenes/føres af en erfaren operatør, som er bekendt med alle dens funktioner og begrænsninger.
- Sørg altid for, at det område eller den vej/gade, hvor man skal benytte en Russian Arm, er afspærret og kontrolleret i henhold til reglerne for dette.
- Al udstyr skal altid monteres af en erfaren Grip, således at det ikke falder af under kørslen.
- Det er Grip'ens ansvar løbende at sikre sig, at alt udstyr er forsvarligt fastgjort til køretøjet.

- Inden optagestart skal der afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet, skuespillere og statister. Denne står Russian Arm operatøren i samarbejde med indspilningslederen for at gennemføre.
- Indspilningslederen skal sørge for at kommunikere klart og tydeligt via walkie, så hverken skuespiller(e) eller filmhold er i tvivl om, hvad der skal ske hvornår.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser med en Russian Arm på vejene i et givent område. Dette gøres af Location manageren på optagedagen.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigt kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.10.7 A-frame

En A-frame kan være et godt alternativ til en Low-loader. Fordelen ved at benytte en A-frame til at lave kørebilleder er, at skuespilleren, som sidder bag rattet, ikke behøver at koncentrere sig om at skulle køre bilen, og han/hun kan således fokusere på at spille skuespil. Det er især en fordel i tilfælde, hvor der er flere skuespillere inde i bilen ad gangen. Skuespilleren som sidder bag rattet i det køretøj, som trækkes af A-ramen, skal dog have et gyldigt kørekort.

- En A-frame kan ikke godkendes til almindelig kørsel på vej i Danmark og må derfor ikke køre hurtigere end 30 km/t på offentlig vej. Man må derfor aldrig benytte en A-frame på veje med hastighedsbegrænsning på mere end 50 km/t.
- Er det nødvendigt at køre hurtigere end 30 km/t, skal dette gøres på et afspærret og kontrolleret område, gade eller vej.
- A-Framen skal altid betjenes/føres af en erfaren og kompetent operatør, som er bekendt med den og alle dens funktioner og begrænsninger.
- Al udstyr skal altid monteres af en erfaren Grip, således at det ikke falder af under kørslen.
- Det er Grip'ens ansvar løbende at sikre sig, at alt udstyr er forsvarligt fastgjort til køretøjet.
- Sørg for, at alt udstyr, som stikker ud over A-ramen og det køretøj, der filmes med, er markeret med f.eks. afspærringsbånd eller et stykke klæde i kraftig farve, så det bliver mere synligt og dermed formindsker risikoen for ulykker.
- A-Framen skal som udgangspunkt følge den almindelige trafik og må ikke være til gene for andre trafikanter, dog må hastigheden ikke overstige 30 km/t.
- Der skal altid køre en følgebil foran og/eller bagved A-ramen. Hvis muligt skal følgebilen køre med tændte gule eller orange advarselsblink på taget.
- Indspilningslederen skal sørge for at kommunikere klart og tydeligt via walkie, så hverken skuespiller(e) eller filmhold er i tvivl om, hvad der skal ske hvornår.
- Inden optagestart skal der afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet, skuespillere og statister. Denne står operatøren af A-ramen i samarbejde med indspilningslederen for at gennemføre.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser med en A-Frame på vejene i et givent område.

- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefingen informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.10.8 Golfvogn og/eller ATV

Golfvogne og ATV'er benyttes ofte til at montere kameraudstyr på, f.eks. i situationer hvor man har brug for at kunne lave 'steady' billeder i højere fart end f.eks. en steadycam-operatør kan. Ved brug af golfvogne og/eller ATV'er skal der skelnes mellem indregistrerede og ikke-indregistrerede køretøjer, da disse kan være begge dele. For golfvogne og ATV'er som ikke er indregistrerede (uden nummerplade) gælder:

- De må maksimalt køre 30 km/t.
- De må kun benyttes på et lukket område eller afspærret gade eller vej og aldrig på offentlig vej.

Er en golfvogn eller ATV indregistreret (med nummerplade), er den at betragte som en almindelig bil.

Uanset om køretøjet (golfvognen og/eller ATV'en) er indregistreret eller ej, skal man følge retningslinjerne nedenfor:

- Det anbefales at køretøjerne har påmonteret styrtbøjle, idet der er set mange og meget alvorlige ulykker, særligt når ATV'en vælter.
- Køretøjet må kun betjenes af en erfaren operatør, som er bekendt med det og alle dets funktioner.
- Køretøjet skal som udgangspunkt følge den almindelige trafik og må ikke være til gene for andre trafikanter.
- Der skal altid køre en følgebil foran og/eller bagved køretøjet. Hvis muligt skal følgebilen køre med tændte gule eller orange advarselsblink på taget.
- Er det nødvendigt at køre langsommere end den øvrige trafik, eller skal køretøjet på anden måde foretage sig noget ekstraordinært (f.eks. ved kørsel på cykelsti), skal det gøres på et afspærret og kontrolleret område, gade eller vej. Se pkt. 7.8.2. Afspærring og skiltning.
- Al udstyr skal altid monteres af en erfaren Grip, således at det ikke falder af under kørslen.
- Det er Grip'ens ansvar løbende at sikre sig, at alt udstyr er forsvarligt fastgjort til køretøjet.
- Sørg for at alt udstyr, som stikker ud over køretøjet, er markeret med f.eks. afspærringsbånd, et stykke klæde i kraftige farver eller advarselsblink (benyttes i mørke), så de bliver mere synlige og dermed formindsker risikoen for ulykker.
- Inden optagestart skal der afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet, skuespillere og statister. Denne står operatøren/føreren af golfvognen/ATV'en i samarbejde med indspilningslederen for at gennemføre.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser med golfvogn eller ATV på vejene i et givent område.

- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefingen informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.10.9 Statister i biler

Når statister skal køre i bil i forbindelse med filmoptagelser, er der altid øget risiko for ulykker.

- Spørg altid en erfaren sikkerhedskonsulent til råds om, hvorvidt det er forsvarligt at lade en statist sætte sig bag rattet i en given situation.
- Hyr altid en stunt double eller en precision driver i de tilfælde, hvor det kræves, at køretøjet skal foretage sig noget ekstraordinært eller noget, som blot ligger uden for, hvad der kan forventes af en almindelig bilist.
- Statisten skal have et gyldigt kørekort til den kategori køretøj, man ønsker, han/hun skal køre.
- Sørg for at give statisten besked i god tid om, at han/hun skal køre bil i en given scene, så han/hun kan nå at forberede sig.
- Spørg tydeligt ind til, om statisten er tryk ved at køre bil, og giv udtryk for, at det er ok at sige fra.
- Statisten skal tydeligt tilkendegive, at han/hun er indforstået med og tryk ved situationen.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori en statist skal køre bil, således at han/hun bliver bekendt med og tryk ved det konkrete køretøj, der skal køres i.
- Indspilningslederen skal sørge for at kommunikere klart og tydeligt via walkie, så hverken statist(er) eller filmhold er i tvivl om, hvad der skal ske hvornår.
- Hvis en statist medbringer sit eget køretøj, skal man sikre sig, at køretøjet har en gyldig ansvarsforsikring. Dette sørger statistkoordinatoren for.
- Inden optagestart skal der afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet, skuespillere og statister. Denne står indspilningslederen for at gennemføre.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefingen informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.11 Stunt & Special effects

Der indgår ofte stunts og special effects i filmoptagelser. Dette betyder næsten altid en øget risiko for ulykker og skader. Man skal derfor altid benytte sig af en erfaren og kompetent stuntkoordinator og/eller et SFX-firma/en SFX-supervisor, når der indgår stunts og/eller SFX i de filmoptagelser, man skal lave. Oftest er begge begreber involveret samtidig, da det ene ofte medfører det andet. Det vil derfor ofte være nødvendigt at hyre både en stuntkoordinator og et SFX-firma/SFX-supervisor.

3.11.1 Stunts

Der er ikke faste definitioner på, hvornår en scene involverer stunts eller ej, og det kan være svært at vurdere, hvornår noget er 'stunt'. Derfor skal man altid rådføre sig med en erfaren stuntkoordinator, hvis man er i tvivl. Stunt er som hovedregel alle situationer, hvor en eller flere skuespillere skal udsættes for en fysisk belastning, som vurderes værende selv det mindste risikofyldt på den ene eller den anden måde. F.eks. i scener, som involverer:

- Fald
- Spring
- Slåskampe/håndgemæng
- Slag og/eller spark
- Kast med ting, f.eks. glas og andet inventar
- Itu-slåning af glas/ruder
- Ridning
- Akrobatik
- Biljagter
- Biluheld
- Wiretræk
- Skydevåben
- Stikvåben/blankvåben
- Ild (herunder brændende mennesker)
- Eksplosioner

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en erfaren og kompetent stuntkoordinators risikovurdering i forbindelse med planlægningen af filmoptagelser, hvor der indgår stunts.
- Man skal, så vidt det overhovedet er muligt, benytte en kompetent og erfaren stunt-double i stedet for en skuespiller.
- Det er alene stuntkoordinatoren, som vurderer, hvornår der kan og/eller skal benyttes en stunt-double.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvor der indgår stunts.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvor der indgår stunts, er tryk(ge) ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er ok at sige fra.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvor der indgår stunts.

- I alle tilfælde, hvor der indgår stunts, skal der inden optagestart afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet og skuespillere. Denne står indspilningslederen i samarbejde med stuntkoordinatoren for at gennemføre.
- Der skal altid være mindst en person til stede, som kan førstehjælp.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefingen informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.11.2 Special effects (SFX)

Special effects (SFX) er betegnelsen for de fysiske og audiovisuelle samt illusionsskabende effekter, som ofte benyttes i forbindelse med filmoptagelser, f.eks.:

- eksplosioner
- ild/brand/pyroteknik
- skud og skudsår
- brug af stikvåben
- røg
- regn
- vind/blæst
- sne

I forbindelse med brug af SFX er der i sagens natur ofte øget risiko for, at der kan ske skade på mennesker, men også på omgivelserne.

3.11.3 Eksplosioner

Skal man lave eksplosioner i forbindelse med filmoptagelser, er der selvsagt stor risiko for, at mennesker kan komme til skade, ligesom der kan ske skade på bygninger o.lign.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering i forbindelse med planlægningen af optagelser, som involverer eksplosioner.
- Det er udelukkende et SFX-firma, som har den nødvendige sprængstoff tilladelse til at udføre sprængninger/eksplosioner, som kan gøre dette.
- Det er alene SFX-firmaets ansvar at indhente de nødvendige tilladelser hos myndighederne til at udføre en sprængning/eksplosion et givent sted. Det er således SFX-firmaet, der har det juridiske ansvar for, at sprængningen/eksplosionen udføres på forsvarlig vis og i overensstemmelse med loven og reglerne herfor.
- Såfremt sikkerhedskonsulenten eller SFX-firmaet/SFX-supervisoren vurderer det nødvendigt, skal der være en brandbil standby så tæt på settet som muligt.

- Sørg for at settet/location, hvor der skal udføres en sprængning, er forsvarligt afspærret i en passende radius. Det er alene SFX-firmaet/SFX-supervisoren, som vurderer, hvor stor radiusen skal være.
- Sørg for, at alle medarbejdere, som ikke behøver at være tæt på settet, hvor der skal udføres en sprængning/eksplosion, holder en passende sikkerhedsafstand. Denne sikkerhedsafstand markeres med kegler og afspærringsbånd og defineres alene af sikkerhedskonsulenten og/eller SFX-firmaet/SFX-supervisoren.
- Der skal altid være en passende og forsvarlig sikkerhedsafstand fra eksplosionen til omkringliggende bygninger, især hvis disse er opført helt eller delvist af særligt brandfarligt materiale som f.eks. stråtag. Det er alene SFX-firmaet/SFX-supervisoren, som definerer denne sikkerhedsafstand.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespiller(e), som skal medvirke i en scene, hvori der indgår eksplosioner.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespiller(e), som skal medvirke i en scene, hvori der indgår en eksplosion, er tryk(ge) ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er ok at sige fra.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvori der indgår en eksplosion.
- Benyt altid kompetente og erfarne stunt-doubles i stedet for skuespillere, hvis der skal være mennesker tæt på eksplosionen.
- Såfremt sikkerhedskonsulenten og/eller SFX-firmaet/SFX-supervisoren vurderer det nødvendigt, skal den eller de medarbejdere, som bliver bedt om det, bære sikkerhedshjelm og/eller sikkerhedssko.
- I alle tilfælde, hvor der indgår eksplosioner, skal der inden optagestart afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet og skuespillere. Denne står indspilningslederen i samarbejde med SFX-supervisoren for at gennemføre.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser, hvori der indgår en eksplosion i et givent område. Dette gøres af locations manageren på optagedagen.
- Informer altid eventuelt berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvori der indgår en eksplosion i deres nærområde. Dette gøres af locations manageren, gerne mindst en uge i forvejen.
- Der skal altid være mindst en person til stede, som kan yde førstehjælp.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2-brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefingen informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.11.4 Ild/pyroteknik

Skal man lave filmoptagelser, hvor der indgår levende ild eller andre former for pyroteknik, herunder brændende mennesker, er der selvsagt øget risiko for, at man kan komme til skade, ligesom der kan ske skade på bygninger o.lign.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering i forbindelse med planlægningen af optagelser, som involverer ild og/eller pyroteknik.
- Hyr altid et SFX-firma med den nødvendige erfaring, kompetence og autorisation til at udføre ildebrande/pyroteknik.
- Det er alene SFX-firmaets ansvar at indhente de nødvendige tilladelser hos myndighederne til at udføre ildebrande/pyroteknik. Det er således SFX-firmaet, der har det juridiske ansvar for, at ildebranden/pyroteknikken udføres på forsvarlig vis og i overensstemmelse med loven/reglerne herfor.
- Såfremt sikkerhedskonsulenten eller SFX-firmaet/SFX-supervisoren vurderer det nødvendigt, skal der være en brandbil standby så tæt på settet som muligt.
- Sørg for at settet/location, hvor der skal udføres ildebrand/pyroteknik, er forsvarligt afspærret i en passende radius. Det er alene SFX-firmaet/SFX-supervisoren, som vurderer hvor stor radiussen skal være.
- Sørg for at alle medarbejdere, som ikke behøver at være tæt på settet, hvor der skal udføres ild og/eller pyroteknik, holder en passende sikkerhedsafstand. Denne sikkerhedsafstand markeres med kegler og afspærringsbånd og defineres alene af sikkerhedskonsulenten og/eller SFX-firmaet/SFX-supervisoren.
- Der skal altid være en passende og forsvarlig sikkerhedsafstand fra ilden til omkringliggende bygninger, især hvis disse er opført helt eller delvist af særligt brandfarligt materiale som f.eks. stråtag. Det er alene SFX-firmaet/SFX-supervisoren, som definerer denne sikkerhedsafstand.
- Såfremt der skal afbrændes genstande, f.eks. trægenstande eller biler, skal der tages forholdsregler, således at der ikke kan udvikles giftig røg. Dette er SFX-firmaets ansvar.
- Der skal tages højde for vind og vejr, sådan så den røg, der udvikles ikke kan udgøre en sundhedsrisiko for medarbejdere eller omkringliggende naboer.
- Sørg for at der er god tid til at øve scenen, hvor der indgår ild og/eller pyroteknik.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespiller(e), som skal medvirke i en scene, hvor der indgår ild og/eller anden pyroteknik.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvor der indgår ild og/eller anden pyroteknik, er tryk(ge) ved og indforståede med dette, og giv udtryk for at det er okay at sige fra.
- Benyt altid kompetente og erfarne stunt-doubles i stedet for skuespillere, hvis der skal være mennesker tæt på ild og/eller pyroteknik.
- Såfremt sikkerhedskonsulenten og/eller SFX-firmaet/SFX-supervisoren vurderer det nødvendigt, skal den eller de medarbejdere, som bliver bedt om det, bære sikkerhedshjelm og/eller sikkerhedssko.
- I alle tilfælde, hvor der indgår ild og/eller anden pyroteknik, skal der inden optagestart afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet og skuespillere. Denne står indspilningslederen i samarbejde med SFX-konsulenten for at gennemføre.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation og brandstation om, at der laves filmoptagelser, hvor der indgår levende ild eller andre former for pyroteknik i et givent område. Dette gøres af location manageren på optagedagen.
- Informer altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvor der indgår levende ild eller andre former for pyroteknik i deres nærområde. Dette gøres af location manageren, gerne mindst en uge i forvejen.
- Der skal altid være mindst én person til stede, som kan førstehjælp.

- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2-brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.11.5 Skydevåben

Når man laver filmoptagelser, der involverer skydevåben, øges risikoen for ulykker og skader, såsom høreskader samt skader fra mundingsild og krudtslam. Det er aldrig tilladt at benytte rigtige skydevåben i forbindelse med filmoptagelser, medmindre disse er blevet ombygget og godkendt, så de ikke længere kan affyre skarpe skud. Den sikreste løsning er at bruge attrapvåben, hvilket man bør gøre, så vidt det er muligt.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering i forbindelse med planlægningen af optagelser, som involverer skydevåben.
- Hyr altid en sagkyndig SFX-supervisor med den nødvendige erfaring, kompetence og autorisation til at være ansvarlig for håndteringen af skydevåbnene på settet.
- Hvis der benyttes rigtige (ombyggede) skydevåben, skal der på forhånd indhentes våbentilladelse hos politiet til alle medarbejdere og skuespillere, som skal håndtere våbenet. Dette er produktionsafdelingens ansvar.
- Benyt, så vidt det er muligt, attrapvåben. Disse kræver ikke våbentilladelse.
- Hvis der skal affyres løse skud, skal alle medarbejdere og skuespillere bære høreværn eller ørepropper.
- Sørg for, at alle medarbejdere, som ikke behøver at være tæt på settet, hvor et våben skal affyres, holder en passende sikkerhedsafstand. Denne sikkerhedsafstand defineres af SFX-supervisoren.
- Hvis der skal gøres brug af Squibs og/eller pelletgun sammen med skydevåben, skal disse håndteres og betjenes af en sagkyndig SFX-supervisor med den nødvendige erfaring og kompetence til at gøre dette.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvor skydevåben skal benyttes.
- Informer tydeligt den/de skuespiller(e), som skal betjene et skydevåben.
- Den/de skuespiller(e), som skal betjene et skydevåben, skal modtage grundig instruktion i, hvordan dette fungerer af SFX-supervisoren.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespiller(e), som skal medvirke i en scene, hvor der indgår skydevåben, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er ok at sige fra.
- I alle tilfælde, hvor der benyttes rigtige (ombyggede) våben og/eller attrapvåben, skal der inden optagelserne afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet og skuespillere. Denne står indspilningslederen i samarbejde med SFX-supervisoren for at gennemføre.
- Der skal altid være mindst én person til stede, som kan yde førstehjælp.

- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser, hvor der indgår skydevåben (også attrapvåben) i et givent område. Dette gøres af location manageren på optagedagen.
- Informer altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvor der indgår skydevåben, i deres nærområde. Dette gøres af location manageren, gerne mindst en uge i forvejen.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2-brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.11.6 Skudhuller (Squibs, pelletgun mm.)

Der findes flere forskellige systemer til at lave kunstige skudhuller på både mennesker og genstande. Nogle systemer indeholder små sprængladninger (Squibs), og andre benytter høj anslagskraft (pelletgun). Det er derfor vigtigt, at disse benyttes og betjenes korrekt for at undgå skader og ulykker.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering i forbindelse med planlægningen af optagelser, som involverer skudhuller.
- Hyr altid et SFX-firma med den nødvendige erfaring og kompetence til at udføre skudhuller.
- Såfremt der skal gøres brug af Squibs og/eller pelletgun, skal disse håndteres og betjenes af en sagkyndig SFX-supervisor med den nødvendige erfaring og kompetence til at gøre dette.
- Benyt så vidt det overhovedet er muligt en kompetent og erfaren stunt-double i stedet for en skuespiller i scener, hvor der gøres brug af Squibs og/eller pelletgun.
- Såfremt der benyttes rigtige (ombyggede) skydevåben i forbindelse med udførelsen af skudhuller, skal der indhentes våbentilladelse hos politiet til alle medarbejdere og skuespillere, som skal håndtere våbenet. Dette er produktionsafdelingens ansvar. Benyt, så vidt det overhovedet er muligt, attrapvåben. Disse kræver ikke våbentilladelse.
- Såfremt der skal affyres løse skud i forbindelse med udførelsen af skudhuller, skal alle medarbejdere og skuespillere bære høreværn eller ørepropper.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen, hvor der skal laves skudhuller.
- Sørg for at informere den/de skuespiller(e), som skal medvirke i en scene, hvor der skal udføres skudhuller.
- Den/de skuespiller(e), som skal have monteret Squibs på kroppen, skal modtage grundig instruktion i, hvordan disse fungerer af SFX-supervisoren.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespiller(e), som skal medvirke i en scene, hvor der indgår skudhuller, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er ok at sige fra.
- I alle tilfælde, hvor der benyttes Squibs, pelletgun eller andre systemer til at lave skudhuller, skal der inden optagelserne afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet og skuespillere. Denne står indspilningslederen i samarbejde med SFX-supervisoren for at gennemføre.
- Der skal altid være mindst én person til stede, som kan yde førstehjælp.

- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser, hvor der skal laves skudhuller i et givent område, såfremt dette finder sted på et offentligt område. Dette gøres af location manageren på optagedagen.
- Informér altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvor der indgår skudhuller, i deres nærområde. Dette gøres af location manageren, gerne mindst en uge i forvejen.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2-brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigt kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.11.7 Stikvåben/blankvåben

Stik- og blankvåben er betegnelsen for alle våben, som består af en form for klinge og/eller som kan stikke og/eller skære, f.eks. knive, sværd, sabler, kårder, spyd, økser osv. Benyttes disse i forbindelse med filmoptagelser, er der selvsagt øget risiko for, at der kan opstå ulykker og skader.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering i forbindelse med planlægningen af optagelser, som involverer stikvåben og/eller andre blankvåben.
- Hyr altid en sagkyndig SFX-supervisor og/eller en stuntkoordinator med den nødvendige erfaring og kompetence til at være ansvarlig for håndteringen af stik- og blankvåbnene på settet.
- Benyt, så vidt det overhovedet er muligt, attrapvåben.
- Man skal så vidt det overhovedet er muligt, benytte en kompetent og erfaren stunt-double i stedet for en skuespiller i scener, hvor der indgår stik- og/eller blankvåben.
- Det er alene stuntkoordinatoren og/eller SFX-supervisoren, som vurderer, hvornår der kan og/eller skal benyttes en stunt-double.
- Sørg for at der er god tid til at øve scenen, hvor der skal benyttes stik- og/eller blankvåben.
- Sørg for i god tid at informere den/de skuespillere, som skal betjene et stik- og/eller blankvåben.
- Den/de skuespillere, som skal betjene et stik- og/eller blankvåben, skal modtage grundig instruktion i, hvordan dette fungerer og håndteres korrekt af SFX-supervisoren.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de skuespillere, som skal medvirke i en scene, hvor der indgår stik- og/eller blankvåben, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er ok at sige fra.
- I alle tilfælde hvor der benyttes stik- og/eller blankvåben herunder attrapper, skal der inden optagestart afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet og skuespillere. Denne står indspilningslederen i samarbejde med SFX-supervisoren og/eller stuntkoordinatoren for at gennemføre.
- Der skal altid være mindst en person til stede, som kan yde førstehjælp.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser, hvor der indgår stik- og/eller blankvåben, såfremt at dette finder sted på et offentligt område. Dette gøres af location manageren på optagedagen.

- Informér altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvor der indgår stik- og/eller blankvåben i deres nærområde, såfremt at dette finder sted på et offentligt område. Dette gøres af location manageren, gerne mindst en uge i forvejen.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2-brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigt kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.11.8 Regnvejr & Wetdown

Kunstigt regnvejr og/eller 'wetdown' kan umiddelbart virke forholdsvis tilforladeligt og ikke særlig risikofyldt. Alligevel er der en række forhold, man skal være opmærksom på for at undgå ulykker og skader i forbindelse med dette.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Kunstigt regnvejr skal altid laves på et afspærret og kontrolleret område.
- Regntårne og/eller regnrøg skal altid betjenes af et SFX firma med den nødvendige erfaring og kompetence til at gøre dette.
- Såfremt der er behov for at benytte en brandhane, skal der søges tilladelse til dette fra det lokale forsyningsselskab. Dette sørger location manageren for.
- Benyttes regntårne og/eller en regn-røg, skal alle medarbejdere, som skal færdes i umiddelbar nærhed af eller under disse, bære regntøj og gummistøvler eller andet vandtæt fodtøj for at undgå underafkøling.
- Alle skuespillere, som bliver våde, skal så vidt det overhovedet er muligt, bære neoprendragt under deres kostume. Disse står kostumeafdelingen for at anskaffe.
- Sørg for at have varmejakker standby på settet til de skuespillere, som skal være våde. Dette er kostumeafdelingens ansvar.
- Sørg for at have adgang til et sted med varme, f.eks. en filmbus eller et varme telt, så det er muligt for skuespillere og filmhold at komme i tørvejr og få varmen. Dette skal placeres max 1 min. gang fra location.
- Indspilningslederen skal jævnligt spørge ind til, om den eller de skuespiller(e), som bliver våde, har behov for en pause, så de kan få varmen. Der vil være behov for flere pauser i tilfælde, hvor det ikke er muligt for skuespilleren at bære neoprendragt.
- Sørg for at der er god tid til at øve scenen.
- Benyt i videst muligt omfang en (eller flere) stand-in(s), når der laves kamera og/eller arrangementsprøver.
- Sørg for at informere den/de skuespillere, som skal være våde, i god tid.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de personer, som skal være våde, er tryk(ge) ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det ok at sige fra.
- Skal man lave regnvejr og/eller 'wetdown' i frostvejr, skal der spredes salt på hele det område, som bliver gjort vådt. Dog ikke på græsarealer o. lign.

- Informér altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvori der indgår regnvejr og/eller 'wetdown', i deres nærområde. Dette gøres af location manageren, gerne mindst en uge i forvejen.

3.11.9 Snevejr

Skal man benytte kunstig sne i forbindelse med filmoptagelser, skal man være opmærksom på flere forhold:

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Kunstigt snevejr skal altid laves på et afspærret og kontrolleret område.
- Skal man udlægge kunstig sne på et større areal, skal dette gøres af et SFX firma som har den nødvendige erfaring og kompetence til at gøre dette.
- Skal man lave kunstigt snevejr udendørs, er det vigtigt, at man benytter et produkt, der er egnet og godkendt til udendørs brug. Mange sne-produkter er kun godkendt til indendørs brug, da de vil udgøre en miljørisiko, hvis de benyttes udendørs. I tvivlstilfælde skal man rådføre sig med en SFX supervisor eller leverandøren og/eller producenten af produktet.
- Skal man lave kunstigt snevejr indendørs, er det vigtigt, at man benytter et produkt, der er egnet og godkendt til indendørs brug. I tvivlstilfælde skal man rådføre sig med en SFX supervisor eller leverandøren og/eller producenten af produktet.
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation om, at der laves filmoptagelser, hvori der benyttes kunstig sne, såfremt at dette finder sted på et offentligt område. Dette gøres af location manageren.
- Informer altid eventuelle berørte naboer om
- Informer altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvori der indgår snevejr, i deres nærområde. Dette gøres af location manageren, gerne mindst en uge i forvejen.
- Sørg for at rydde grundigt op og fjerne alle rester af sneprodukter. Dette er SFX-firmaet og/eller scenografiafdelingens ansvar.

3.11.10 Røg

Røg må ikke udgøre en sikkerhedsrisiko for ansatte. Derfor skal dette planlægges og tilrettelægges nøje, således at ansatte ikke får en røgforgiftning. Røg kan også give udenforstående et forkert indtryk af, at noget brænder, hvilket kan føre til unødigt alarmering af brandvæsen osv. Det er derfor vigtigt at informere myndigheder og berørte naboer o. lign., inden man benytter røg på et givent sted.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Skal man udlægge røg på et større udendørs område, skal dette gøres af et SFX firma, som har den nødvendige erfaring og kompetence til at gøre dette.
- Skal der benyttes røg indendørs, skal man benytte et produkt, der er egnet og godkendt til indendørs brug. Af sundhedsmæssige årsager er langt de fleste røgprodukter kun godkendt til udendørs brug. I tvivlstilfælde skal man rådføre sig med en SFX supervisor eller leverandøren og/eller producenten af produktet.

- Ved brug af røg indendørs skal der være passende udluftning til stede, enten i form af et etableret udluftningssystem (f.eks. på studie) eller ved jævnligt at åbne døre og/eller vinduer (f.eks. på location).
- Informér altid vagthavende på den lokale politistation og brandstation om, at der laves filmoptagelser, hvori der benyttes røg, såfremt at dette finder sted på et offentligt område. Dette gøres af location manageren på optagedagen.
- Informer altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser, hvori der benyttes røg, i deres nærområde. Dette gøres af location manageren mindst en uge i forvejen.

3.12 Optagelser i omgivelser, som kræver særlig agtpågivenhed

Hvis et specifikt område eller en location vurderes som værende et decideret farligt område, skal man ikke forsøge at foretage filmoptagelser her. Det er dog i nogle tilfælde muligt at gennemføre filmoptagelser i omgivelser, som af en eller flere årsager kræver, at den enkelte medarbejder udviser ekstra agtpågivenhed og/eller er særlig opmærksom på et eller flere forhold, som kan påvirke arbejdsmiljøet/sikkerheden og således øge risikoen for ulykker.

3.12.1 Optagelse på strande og søbredder

I forbindelse med optagelser på strande og søbredder, og i det hele taget i nærheden af vand, skal man være opmærksom på flere ting for at undgå ulykker. Ud over druknefare er det især vigtigt at undgå at blive våd med risiko for at blive underafkølet. Om sommeren kan det blive meget varmt på strande, og vandet kan reflektere solen. Der er derfor risiko for dehydrering og dermed hedeslag, samt forbrænding (solskoldning).

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Sørg så vidt muligt for at holde god afstand til vandkanten. Marker evt. en passende sikkerhedsafstand med kegler og afspærringsbånd. Dette er især vigtigt i efterårs- og vintermånederne.
- Sørg for at have adgang til et sted med varme (f.eks. en filmbus), så det er muligt for skuespillere og filmhold at komme i tørvejr og få varmen.
- Medbring rigeligt med frisk drikkevand – især om sommeren.
- Sørg for at benytte solcreme lige så snart solen er fremme. I Danmark anbefales det at bruge faktor 15 eller højere.
- Sørg for at el-førende kabler bliver trukket på en måde, så de ikke kan komme i kontakt med vand – det gælder især stik og samlinger. Dette er lysafdelingens ansvar.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.12.2 Optagelse på store skibe

Skal man lave filmoptagelser på store skibe, f.eks. fragtskibe, tankskibe, containerskibe eller færger, skal man være ekstra opmærksom, da der kan være øget risiko for arbejdsulykker.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Indspilningslederen, location manageren og arbejdsmiljørepræsentanten skal sammen med en ansvarshavende repræsentant fra skibet udarbejde en nødprocedure i tilfælde af ulykke, brand, evakuering o. lign., herunder procedure for, hvordan man sikrer sig, at alle medlemmer af filmholdet kommer fra borde efter endt optagelse. Denne procedure gennemgås for hele holdet ved morgenbriefing.
- Vær opmærksom på glatte underlag – både indendørs og udendørs.

- Vær ekstra opmærksom under ophold og transport på smalle og/eller stejle gange og trapper/stiger.
- Vær opmærksom på lavt hængende rør og andet materiel, som hænger ned fra loftet.
- Sørg for, at alle holdmedlemmer bærer egnet arbejdstøj og fodtøj – især i tilfælde hvor der skal filmes udendørs på skibets dæk.
- Følg altid de anvisninger og instrukser, der gives af skibets personale.
- Forsøg ikke at gennemføre filmoptagelser i højere sø, end hvad der af skibets kaptajn (eller anden ansvarshavende) vurderes som værende forsvarligt.
- Hold øje med vejrudsigten og tag de nødvendige forholdsregler, såfremt der er udsigt til dårligt vejr. Dette gælder især, hvis der er udsigt til kraftigt blæsevejr og/eller tordenvejr.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

Læs mere:

[Bekendtgørelse af lov om sikkerhed til søs](#)

[Bekendtgørelse om kvalifikationskrav til søfarende og fiskere og om sønærings- og kvalifikationsbeviser](#)

3.12.3 Optagelse på små skibe, både og joller

Små skibe og både kan benyttes i forbindelse med filmoptagelser i flere forskellige sammenhænge: som rekvisit, som platform til at filme fra, til persontransport mv. I alle tilfælde kan der være øget risiko for ulykker og skader.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Uanset størrelse skal det fartøj, som benyttes, altid være godkendt efter danske standarder og lovgivning, således at det er i vedligeholdsmæssig forsvarlig stand samt lever op til de krav, der er til sikkerheds- og redningsudstyr mv.
- Der skal altid være en ansvarshavende person til stede, som har duelighedsbevis og/eller speedbådscertifikat til det specifikke fartøj, man filmer med, såfremt dette er påkrævet iflg. loven.
- Der skal altid være en, efter danske standarder godkendt, redningsvest pr. person om bord i fartøjet. Det anbefales, at man så vidt muligt bærer redningsvesten, så længe man er om bord på fartøjet.
- I tilfælde hvor det er nødvendigt at være flere end 12 personer om bord på et givent fartøj, skal dette være godkendt til passagertransport. Dette betyder også, at der er øgede krav til størrelsen af fartøjets besætning samt dennes uddannelse. Produktionsafdelingen skal derfor på forhånd sikre sig, at fartøjet og besætningen har de nødvendige godkendelser og uddannelser.
- Skal en skuespiller sejle en mindre båd eller jolle, skal han/hun have en grundig instruktion og indføring i, hvordan den specifikke båd fungerer, således at den bliver betjent korrekt og på forsvarlig vis.

- Sørg for at der er god tid til at øve scenen.
- Sørg for at informere den/de skuespillere, som skal sejle en båd, i god tid, så de kan nå at forberede sig.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de personer, som skal sejle en båd, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.
- Forsøg ikke at gennemføre filmoptagelser i højere sø end hvad der af skibets kaptajn (eller anden ansvarshavende) vurderes som værende forsvarligt.
- Hold øje med vejrudsigten og tag de nødvendige forholdsregler, såfremt der er udsigt til dårligt vejr. Dette gælder især hvis der er udsigt til kraftigt blæsevejr og/eller tordenvejr.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigt kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

Læs mere:

[Bekendtgørelse af lov om sikkerhed til søs](#)

[Bekendtgørelse om kvalifikationskrav til søfarende og fiskere og om sønærings- og kvalifikationsbeviser:](#)

[Bekendtgørelse om prøver og beviser for fritidssejlere](#)

[Oversigt over, hvilke speedbåde som kræver certifikat](#)

3.12.4 Optagelse i- og under vand

Skal man lave filmoptagelser, som nødvendiggør, at enten skuespillere eller andre medarbejdere skal i eller under vandet, er der en del ting, man skal være opmærksom på for at undgå ulykker og skader.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering i forbindelse med planlægningen af optagelser i og/eller under vandet.
- Lav, så vidt det overhovedet er muligt, altid undervandsoptagelser i et lukket bassin (swimmingpool eller svømmehal), hvor det er lettere at kontrollere forholdene.
- Kan skuespillere ikke bunde, kan svømmefødder være en god hjælp til at manøvrere og holde sig oppe i vandet.
- I tilfælde hvor der er behov for, at skuespillere eller andre medlemmer af filmholdet skal ud i eller under vandet, skal der altid være en certificeret livredder og/eller en sikkerhedsdykker til stede.
- I alle tilfælde hvor der er behov for, at skuespillere eller andre medlemmer af filmholdet skal ud i eller under vandet, skal man sikre sig, at vandkvaliteten er god nok, så man er sikker på, at det ikke er forurenat af f.eks. kemikalier eller alger. I tvivlstilfælde skal man hyre et firma med den nødvendige ekspertise til at undersøge vandkvaliteten.
- Den/de personer som skal i vandet, skal så vidt det er muligt bære neoprendragt - også om sommeren. Skuespillere kan bære dragten under deres kostume.

- Skal man (f.eks. en fotograf, boomer eller en grip) ud at stå i vandet, kan man nøjes med at bære waders – gerne af neopren.
- Det er den tilstedeværende sikkerhedsdykker og/eller sikkerhedskonsulents ansvar løbende at vurdere hvornår og hvor ofte de personer, som befinder sig i vandet, har behov for en pause samt hvor længe pauserne skal vare. Bemærk, at behovet for pauser er en konkret vurdering, og behovet kan være forskelligt fra individ til individ, særligt for børn og unge.
- Sørg for at have adgang til et sted med varme, f.eks. en filmbus eller et varmetelt, så det er muligt for skuespillere og filmhold at komme i tørvejr og få varmen. Dette skal placeres så tæt på location som muligt.
- Sørg for at have varmejakker klar på settet til de skuespillere, som skal være våde.
- Sørg for, at der er god tid til at øve scenen.
- Benyt i videst muligt omfang en (eller flere) stand-in(s), når der laves kamera og/eller arrangementsprøver.
- Sørg for at informere den/de skuespillere, som skal i/under vandet i god tid, så de kan nå at forberede sig mentalt og evt. fysisk.
- Spørg tydeligt ind til, om den/de personer, som skal i eller under vandet, er trygge ved og indforståede med dette, og giv udtryk for, at det er okay at sige fra.
- Spørg ind til svømmeevnerne hos den/de personer, som skal i eller under vandet.
- For at undgå at skuespillere og andre medlemmer af filmholdet opholder sig længere tid i vandet end højst nødvendigt, skal indspilningslederen sørge for at have en helt klar kommandovej på plads, så der ikke opstår tvivl om, hvem der gør hvad og hvornår. Denne gennemgås for hele holdet inden optagestart.
- Hold øje med vejrudsigten og tag de nødvendige forholdsregler, såfremt der er udsigt til dårligt vejr. Dette gælder især, hvis der er udsigt til kraftigt blæsevejr og/eller tordenvejr.
- Vær opmærksom på strømforhold og hestehuller ved optagelser i havet.
- Der skal altid være mindst en person, som kan førstehjælp, til stede.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.12.5 Optagelse på havneområder mv.

En havn er en arbejdsplads, hvor der kan være hektisk aktivitet og hvor der ofte bruges store kraner og andet maskineri, som kan udgøre en potentiel fare og dermed øge risikoen for ulykker.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Sørg så vidt muligt for at holde god afstand til kajkanten. Marker evt. en sikkerhedsafstand med kegler og afspærringsbånd. Dette er især vigtigt i efterårs- og vintermånederne.
- Følg altid havnefogedens eller anden ansvarshavendes anvisninger vedr. færdsel på havneområdet.
- Hele filmholdet skal altid bære gule eller orange trafikveste. Vestene skal som minimum være af typen klasse 2, og gerne klasse 3. Disse udleveres af location manageren.

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering, inden man planlægger at lave stunt og/eller SFX optagelser på et havneområde.
- Sørg for at have adgang til et sted med varme (f.eks. en filmbus), så det er muligt for skuespillere og filmhold at komme i tørvejr og få varmen.
- Sørg for at el-førende kabler bliver trukket på en måde, så de ikke kan komme i kontakt med vand – det gælder især stik og samlinger.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.12.6 Optagelse i fabrikker og omkring farlige maskiner

I forbindelse med filmoptagelser på fabrikker og andre virksomheder, hvor der benyttes store maskiner og andet specielt materiel, kan der være øget risiko for skader og ulykker.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskoordinator's risikovurdering i forbindelse med planlægningen af filmoptagelser i fabrikker og andre steder, hvor der benyttes store maskiner og andet specielt materiel, samt steder hvor der er risiko for nedstyrtning.
- Følg altid de anvisninger, som gives af den ansvarshavende repræsentant for den virksomhed, hvor der skal optages.
- Indspilningslederen, location manageren og arbejdsmiljørepræsentanten skal sammen med en repræsentant fra virksomheden gennemgå/udarbejde en nødprocedure i tilfælde af ulykke, brand, evakuering o. lign. Denne procedure gennemgås for hele holdet ved morgenbriefing.
- Lokalisér og markér flugtveje og nødudgange, hvis dette ikke allerede er gjort.
- I tilfælde hvor en skuespiller skal betjene maskiner, specialværktøj o. lign., skal han/hun have en grundig instruktion i, hvordan disse betjenes korrekt, af en sagkyndig person. I tvivlstilfælde skal man rådføre sig med en sikkerhedskonsulent.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.12.7 Optagelse i gamle, faldefærdige bygninger

I gamle, faldefærdige og dårligt vedligeholdte bygninger kan der i sagens natur være øget risiko for ulykker og skader. Man skal derfor tænke sig godt om og foretage en grundig risikovurdering, inden man beslutter sig for at filme sådan et sted.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Få altid en sikkerhedskonsulents risikovurdering i forbindelse med planlægningen af filmoptagelser i gamle og faldefærdige bygninger.
- Sørg for at markere og evt. helt afspærre særligt farlige områder af bygningen. Dette gøres af location manageren.
- Løse bygningsdele såsom bjælker, glas, tagsten, o. lign. skal sikres, repareres eller evt. fjernes helt på forhånd for at undgå, at de falder ned.
- Indspilningslederen, location manageren og arbejdsmiljørepræsentanten skal sammen udarbejde en nødprocedure i tilfælde af ulykke, brand, evakuering o. lign. Denne procedure gennemgås for hele holdet ved morgenbriefing.
- Lokalisér og markér flugtveje og nødudgange. Dette gøres af Location manageren.
- Location manageren skal undersøge, om bygningen evt. er angrebet af mug og/eller skimmelsvamp. Er der mistanke om, at det er tilfældet, skal man rådføre sig med en ekspert på dette område, som kan vurdere sundhedsrisikoen.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

3.12.8 Optagelse/arbejde i højden

Skal man filme i højden, f.eks. på og i nærheden af skrænter, klinter, tage, høje bygninger samt andre steder, hvor det er muligt at falde ned, er der selvsagt øget risiko for ulykker.

På arbejdssteder, hvor der er risiko for fald på over 2 meter, skal der altid sikres mod fald fra højden, da der er stor risiko for at komme alvorligt til skade, da man rammer jorden med høj hastighed.

Der findes to måder at gøre dette på - "Kollektive sikkerhedsforanstaltninger" og "Individuelt faldsikringsudstyr":

- Kollektive sikkerhedsforanstaltninger er f.eks. afspærring, rækværk, stilladser eller brug af en lift. Det er ofte nødvendigt at kombinere flere kollektive sikkerhedsforanstaltninger for at sikre mod nedstyrtning.
- Individuelt faldsikringsudstyr i form af sele og line skal kun bruges, hvis de kollektive sikkerhedsforanstaltninger ikke med rimelighed kan benyttes på grund af arbejdets art og karakter eller som et supplement - f.eks. ved brug af bomlift.

3.12.8.1 Sikkerhedsvurdering af arbejde i højden

Når der planlægges optagelser i højden, skal der laves en sikkerhedsvurdering i præproduktionen.

Sikkerhedsvurdering skal foretages i samarbejde med en relevant sikkerhedskonsulent. Her tages der stilling til, hvilke kollektive sikkerhedsforanstaltninger, der er mest hensigtsmæssige at benytte til opgaven, og om der er behov for individuelt faldsikringsudstyr.

Sikkerhedsforanstaltningerne vurderes ud fra arbejdets art og karakter, højden der arbejdes i, og de forhold, hvorunder arbejdet skal udføres samt ud fra, at etablering og nedpakning skal være mindre farligt end hvad sikkerhedsforanstaltningerne skal afværge.

3.12.8.2 Afspærring og rækværk

Den mest benyttede kollektive sikkerhedsforanstaltning ved arbejde i højden er etablering af et rækværk eller afspærring.

Vigtige forholdsregler:

- Hvis det er farligere at opstille afspærringen eller rækværket, end hvad det skal afværge, skal der benyttes individuelt faldsikringsudstyr.
- Afspærringen skal placeres 2 meter fra det sted, hvor der er risiko for at falde ned.
- Afspærringer skal bestå af eksempelvis træbukke, kegler eller andre stabile sceptre, der er sikret mod at vælte, og som er forsynet med brædder, lægter, plastkæder e.l.
- De ansatte må ikke arbejde eller færdes på det område, der er afspærret. Plastbånd og minestrimler er ikke tilstrækkeligt holdbare og kan derfor ikke bruges som afspærring.
- Er det ikke muligt selv at opsætte et rækværk eller afspærring (f.eks. pga. det billede, man skal lave), eller er det nødvendigt at komme tættere på kanten end 2 meter, skal alle sikres med seletøj og sikkerhedslinje af en person, som har de nødvendige kompetencer til at gøre dette.
- Ved arbejde på flade tage – defineret som en hældning på under 10 grader – og hvor tagkanten er mere end 3,5 meter over terræn, skal der opsættes rækværk langs tagkanten, som med sikkerhed kan standse en person, som skrider ned ad taget. Vær opmærksom på at sikre, at underlaget kan bære.
- Ved arbejde på skråtage – defineret som en hældning på over 10 grader – skal alle bære sikkerhedssele og -linje. Vær opmærksom på at sikre, at underlaget kan bære.
- Blæser det mere end 8 m/sek., er det ikke tilladt at opholde sig på flade tage uden rækværk.
- Sørg for at sikre alt udstyr forsvarligt med f.eks. remme, sandsække el.lign., således at det ikke kan falde ned.

Læs mere:

[Fald fra højden på byggepladser](#)

[Fald fra højden ved arbejde på tage](#)

3.12.9 Stilladser

Skal der bruges et stillads til en optagelse, skal opsætningen af stilladset altid foretages af leverandøren, da det kræver uddannelse at opstille og nedtage et stillads. Det er en god idé at beskrive det arbejde, der skal foregå, og så overlade det til stilladsopstilleren også at definere indretningen.

I forbindelse med planlægning og opsætning/nedtagning:

- Leverandøren skal levere en brugsanvisning til arbejdspladsen/stilladset, som bl.a. indeholder sikkerhedsforanstaltninger og konkret instruktion ift. den konkrete arbejdsopgave.
- Det skal sammen med leverandøren afklares, om der er behov for andre kollektive sikkerhedsforanstaltninger – rækværk, afspærring m.m.
- Leverandør og location manager skal tilse, at opstillingsstedet er fast og bæredygtigt, at der er plads til at transportere stilladset før og efter arbejdets udførelse, og at transportvejene er gode og brugbare.

- Hvis opstilling sker på og ved offentlig vej, er det omfattet af vejreglerne. Inden arbejdet igangsættes, skal der udarbejdes en afmærkningsplan, som skal godkendes af vejmyndighederne.
- Inden ibrugtagning foretages en sikkerhedsvurdering af leverandør og location manager med brug af følgende tjekliste:

Typiske arbejdsprocesser	Ja	Nej	Bemærkninger
Opklodsningen forsvarlig og fodspindler (maks. 20 cm)			
Er stilladset forankret forsvarligt			
Er adgangsvejene hensigtsmæssige og forsvarlige (separate opgangsfelter)			
Er stilladset sikret med diagonalafstivning			
Er stilladset sikret mod påkørsel			
Rækværker ved alle frie kanter, herunder enderækværk			
Håndliste, når afstanden mellem hoveddæk og konsoldæk er mellem 0,5-2 meter.			
Hånd- og knæliste, når afstanden mellem hoveddæk og konsoldæk er større end 2 meter.			
Er der rækværk ved ladesteder			
Er afstanden mellem stillads og facade forsvarlig (maks. 30 cm)			
Er huller og åbninger afdækket forsvarligt			
Er dækkene forsvarligt fastholdt			
Er dækkene i forsvarlig stand			
Er ibrugtagningsskiltet til stede			
Er stilladsbredden forsvarlig i forhold til arbejdet			
Er lastklassen forsvarlig i forhold til brugen			
Er der en opstillingsvejledning			
Er der en brugsvejledning/brugervejledning			

Indspilningslederen skal til morgenbriefing informere filmholdet om sikkerhedsforanstaltninger.

Læs mere:

[Stilladsopstillerens ansvar](#)

[Håndbogen – arbejdsmiljø i bygge og anlæg](#)

[BFA Bygge & anlæg](#)

3.12.10 Lift

Ved brug af lift skal opstillingen, arbejdet i liften, og nedtagningen planlægges i samarbejde med leverandøren.

Før optagelser sikres sammen med leverandøren, at:

- Den valgte lift passer til arbejdsopgaven, herunder bæreevne og udlæg.
- Medarbejderen, som skal betjene liften, har det rette førercertifikat. Spørg leverandøren.
- Leverandøren leverer sikkerhedsseler og liner (faldudstyr) til den medarbejder, som skal arbejde i liften. Dette gælder dog ikke, hvis liften kun kan løfte lodret, f.eks. en sakselift.

- Der udarbejdes en plan for redning efter et fald, herunder nødvendigt redningsudstyr til den hængende person og information om nødsækningsprocedure, hvis faldstoppende udstyr anvendes.
- Der er mindst en anden person i nærheden ud over medarbejderen i liften, som kan tilkalde hjælp ved driftsstop eller uheld. Denne person skal kunne tilkaldes ved råb eller på walkien og være instrueret i nødsækningsproceduren.
- Der planlægges transport af liften med hensyn til fartgrænser for kørsel med påhæng og vægtregler.
- Arbejde fra kurv med åben front kun sker, hvis kurven og maskinen er godkendt til denne type opgave.
- Opstillingsstedet er fast og bæredygtigt, og leverandørens anvisninger følges ift. brug af støtteben og maksimal hældning på terræn m.m.
- Der er plads til at transportere liften før og efter arbejdets udførelse, og at transportvejene er gode og brugbare.
- Hvis opstilling sker på og ved offentlig vej, er det omfattet af vejreglerne. Inden arbejdet igangsættes, skal der udarbejdes en afmærkningsplan, som skal godkendes af vejmyndighederne.

Før ibrugtagning sikres det, at:

- Medarbejderen er blevet instrueret i at betjene og arbejde i liften.
- Medarbejderen i kurven bruger sikkerhedssele og -line, som skal være fastgjort i kurven. Dette gælder dog ikke, hvis liften kun kan løfte lodret, f.eks. en sakselift.
- Medarbejderen bliver i kurven under hele arbejdet.
- Der er en anden medarbejder tilstede, som kan tilkalde hjælp på walkien, og som er instrueret i nødsækningsproceduren.
- Indspilningslederen informerer om sikkerhedsforanstaltninger til morgenbriefing.

3.12.11 Personløft med gaffeltruck:

Det er tilladt at bruge gaffeltruck til at løfte personer, men det kan kun ske ved lettere arbejde af kort varighed.

- Man må ikke køre, når der er personer i mandskabskurven.
- Gaffeltruck med arbejdsplatform kræver jævnt og bæredygtigt underlag at køre på (gulv, fast vej eller jernplader).
- Hvis man bruger en gaffeltruck til personløft, skal det være anmeldt til Arbejdstilsynet. Leverandøren skal desuden lave en journal, der skal ligge i gaffeltrucken.
- Medarbejderen, der betjener gaffeltrucken, skal have et gaffeltruck-førercertifikat.

3.12.12 Stiger

En stige er et teknisk hjælpemiddel, der især er beregnet til at etablere en midlertidig adgangsvej, så personer kan komme fra et niveau til et andet. Der kan dog også arbejdes fra stiger, når visse betingelser er opfyldt. Før det besluttet, om arbejdet skal udføres fra en stige, skal det vurderes, om det er mere sikkert, at det sker fra et stillads, en lift eller fra en anden sikker arbejdsplatform. Færdsel og arbejde på stiger er forbundet med stor risiko for ulykker og store fysiske belastninger, der kan

medføre overbelastning af led, muskler og kredsløb. Det er produktionsselskabets arbejdsmiljøgruppes opgave, at stigerne på produktionsselskabet tilses, vedligeholdes og overholder reglerne. Stiger skal efterses mindst hvert 12. måned.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Arbejdet fra stige må ikke udføres i større højde end 5 m målt fra underlaget til det trin, man står på.
- Den ansatte må ikke komme nærmere på stigens top end stående på det tredjeøverste stigettrin.
- Stigen skal flyttes i forhold til arbejdet, så det ikke er nødvendigt at række mere end en armlængde ud fra stigevangen.
- Medarbejderen skal være iført egnet fodtøj med skridsikker sål, som sidder godt fast på foden.
- Stiger må bruges ved sammenhængende og længerevarende arbejde, hvis det skiftevis foregår fra stige og fra fast underlag. Dog må den sammenlagte tid, stigen bruges, ikke overstige 1/3 af det daglige arbejde.
- Arbejde fra stige må ikke overstige 30 min og skal derefter afbrydes af andet arbejde, som er mere dynamisk.
- Ved enkeltstiger må der kun være en person ad gangen på stigen.
- Ved dobbeltstiger / wienerstiger må der være en person på hver halvdel af stigen.
- En enkeltstigemå ikke bindes, laskes, boltes eller sømmes sammen.
- Stiger må ikke anbringes/opstilles på fjedrende eller ustabil underlag – f.eks. en bil eller gummivogn – eller på et stillads.
- Stiger må kun opstilles på en vandret og fast flade. Hver vange skal være godt og ligeligt støttet. Hvor dette ikke er muligt, skal man kompensere ved at fastspænde en forlængelse forsvarligt til en af vangerne. Hvis det er nødvendigt, skal man også træffe særlige foranstaltninger for at sikre, at stigen ikke skrider. Man kan kompensere for mindre forskelle i højden ved at bruge et enkelt forsvarligt underlag.
- Enkeltstiger, sammensættelige stiger samt skyde- og rullestiger skal opstilles med den rigtige hældning, normalt 75 grader.
- Enkeltstiger skal altid sikres mod udskridning og være forsynet med egnet støtteordning, hvis den stilles op af en mindre konstruktion, som eksempelvis en elmast.
- Enkeltstiger skal altid sikres mod udskridning. Det gør man fx ved at fastgøre stigen forneden eller ved at bruge en velegnet stige fod.
- Stigen skal være forsynet med en egnet støtteanordning, hvis den stilles op ad en mast e.l., med mindre konstruktionen overflødiggør det.
- Der skal være en fodmand ved brug, hvis stigen er over 5 m lang og ikke er fastgjort.
- Dobbeltstiger (wienerstiger) skal være forsvarligt sikret ved hjælp af kæder i hver side eller anden lige så forsvarlig sikring, så vangerne ikke kan skride ud. Kæderne skal anbringes ca. en tredjedel oppe på vangerne. Kæderne må dog anbringes op til midt på vangerne på stiger med op til ni trin.
- Wienerstigers topender må ikke kunne spænde mod hinanden på grund af klemningsfare.
- En kombistige, der bliver brugt som wienerstige, skal have kæder eller anden lige så forsvarlig sikring og stige fod (se fig. 5).
- Stiger må ikke anbringes foran døre, porte e.l., med mindre disse er sikret i åben tilstand, låst eller bevogtet.
- Stiger, der bruges som adgangsvej, skal fastgøres forsvarligt imod udskridning og væltning. De skal rage mindst 1 m op over adgangsstedet.

- Ved højder på over 5 m anbefales det at bruge trappetårn, trappe e.l. som adgangsvej.

Læs mere:

[Løfte- og hejseredskaber](#)

3.12.13 Arbejde med elektricitet

El-ulykker er ofte meget alvorlige, når de sker, og kan medføre døden. Faren ved denne type ulykke er spændingsforskellen mellem strømførende materialer. Kontakt med elektricitet kan påvirke hjertet, og det kan føre til hjertestop og rytmeforstyrrelser. Huden kan også blive forbrændt, og blodkarrene kan blive beskadiget. Både nerver, muskler og hjernefunktion kan blive påvirket.

Vigtige forholdsregler:

- Tjek altid om lysudstyr, kameraudstyr, el-førende redskaber eller maskiner er beskadigede eller defekte før brug.
- Kabler og ledninger må ikke ligge ubeskyttede på arbejds- og transportveje, da der er risiko for beskadigelse og de kan herved blive strømførende. Sørg derfor altid for at anbringe og fastgøre kabler og ledninger forsvarligt med gaffatape eller kabelbakker – kabler på studie og interiør location skal helst fastgøres langs væggene.
- Ifølge reglerne skal kabler, som føres over en vej, løftes op i minimum 4,5 meters højde og 2,5 meter over cykelsti. Man må ikke bruge kabelbakker, hvor der er kørende bil og/eller cykeltrafik. Man må gerne bruge kabelbakker på fortov.
- Ved vådt vejr kan udstyr blive strømledende. Afdæk derfor udstyr med egnet vandsikret afskærmning – f.eks. regnslag til fotoudstyr. Alternativt kan presenning, plastiksække eller paraply bruges.
- Ved vådt vejr skal lysafdelingen være ekstra opmærksom på, at lysudstyr kan være strømledende, brug derfor beskyttelseshandsker.
- Brug jordspyd ved generatorer over 10 kW. Jordspyd må kun monteres af en medarbejder, der er uddannet i det.

Ved arbejde med lysudstyr følges stærkstrømsreglementets forholdsregler:

- Defekte elektriske dele skal straks udskiftes.
- Lamper over hovedhøjde skal være forsynet sikkerhedswire/kæde.
- Alle beslag sikres spændte, også inden en lampe anbringes på stativ.
- Booms skal sikres specielt, da de i mange tilfælde har overvægt.
- Transport af lamper bør foregå i biler indrettet til det.
- Forlad aldrig en åben kontaklem.
- Anbring ledningerne pænt på gulvet – fastgør med tape eller overdæk med gummimåtter eller kabelbakker.
- Undgå at arbejde med strøm alene i lokalet/studiet.

Læs mere:

[Forebyg ulykker ved kontakt med elektricitet](#)

[Maskiner og maskinanlæg](#)

3.13 Arbejde i varme omgivelser

Når man taler om arbejde i stærk varme (eller kulde), menes der arbejde i temperaturer, der ligger uden for komfortområdet. Komfortområdet er det temperaturområde, hvor man gennem normal tilpasning af påklædningen har oplevelsen af, at der hverken er for koldt eller for varmt.

Tommelfingerreglen er, at komfortområdet ligger mellem 18 og 25 °C ved stillesiddende arbejde. Komfortområdets grænser afhænger dog af den fysiske aktivitet.

Arbejds miljøreglerne kræver, at temperaturen i arbejdsrum skal være tilpasset den menneskelige organisme og tage hensyn til de arbejds metoder og den fysiske belastning, som arbejdet kræver. Belastningen ved at arbejde i varme omgivelser afhænger af, hvor hårdt fysisk arbejdet er, omgivelsernes temperatur, luftfugtighed og lufthastighed, den ansattes beklædning og den tid, der arbejdes i stærk varme. Hvis kroppens temperatur kommer over ca. 37 °C, øges blodcirkulationen til hudoverfladen. Blodmængden til den arbejdende muskulatur bliver mindre, og arbejdet opleves derfor relativt hårdere. Kredsløbet belastes, og blodtrykket falder. Den menneskelige organisme vil forsøge at holde sin temperatur nede på ca. 37 °C.

Den vigtigste kølingsmekanisme ved fysisk aktivitet i varme er afkøling i form af fordampning (sved). Mennesker afgiver imidlertid væske og salte, når de sveder. Det bevirker nedsat koordination af bevægelser og dermed forøget ulykkesrisiko – med mindre væsketabet løbende erstattes. Hvis luftfugtigheden er høj, er det vanskeligere for sveden at fordampe. Svedens afkølede effekt bliver derfor nedsat. Risikoen for overophedning er derfor større ved høj luftfugtighed. Hvis luften er varmere end menneskets overfladetemperatur, tilføres mennesket varme ved at udveksle varme med omgivelserne (konvektion). Hvis der er faste genstande i nærheden, som er varmere end menneskets overfladetemperatur (f.eks. stærke lamper), tilføres mennesket varme gennem stråling. Endelig kan personlige værnemidler eller særligt arbejdstøj, f.eks. åndedrætsværn, hjelm, handsker og overtræksdragt, isolere og dermed gøre det vanskeligt at afgive varme.

Arbejde i stærk varme kan give en række akutte symptomer, der her er oplyst efter alvorlighed:

- Let utilpashed. Arbejdet føles hårdere.
- Nedsat evne til præcisionsarbejde og til at tænke klart.
- Nedsat arbejdsevne og hurtigere træthed på grund af kredsløbsbelastninger.
- Træthed, sløvhed og kramper, fordi en række mineraler svedes ud.
- Varmeudmattelse og eventuelt kollaps i form af hedeslag.

Høj varmebelastning skal som hovedregel modvirkes gennem tekniske foranstaltninger, hvis muligt. Hvis de tekniske løsninger ikke er tilstrækkelige, skal der træffes organisatoriske foranstaltninger, f.eks. i form af passende pauser eller skift til arbejdsfunktioner, der ikke giver høj varmebelastning. Under alle omstændigheder skal der altid være adgang til rigeligt frisk drikkevand. Dehydrering er nemlig en væsentlig risikofaktor for de akutte symptomer ved arbejde i stærk varme.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Sørg for at holde rigelige pauser af passende varighed. Dette gælder, uanset om der arbejdes indendørs eller udendørs. Jo højere varmebelastningen er, jo flere pauser kræves der. Sikkerhedsgruppen vurderer i fællesskab med indspilningslederen, hvor mange pauser, der er nødvendige.

- Ved studieoptagelser skal der være adgang til at holde pauser i et nedkølet rum.
- Medbring og opsæt pavillon eller telt ved udendørs optagelser, så det er muligt at holde pause i skyggen.
- Der skal så vidt muligt benyttes tekniske løsninger, der kan sænke temperaturen i det rum, der arbejdes i (gælder både på studie og på location), f.eks. A/C anlæg samt ventilations- og udluftningsanlæg. Hvis det ikke findes i det rum, der arbejdes i, skal et transportabelt anlæg medbringes.
- Indspilningslederen skal i forbindelse med produktionsplanlægningen sørge for at indregne ekstra tid til at holde det nødvendige antal pauser.
- Benyt, så vidt det er muligt, lamper der afgiver mindre varme, f.eks. LED eller lysstofrør.
- Benyt tekniske løsninger, der kan bidrage til at nedsætte den enkelte medarbejders aktivitetsniveau ved arbejdsprocessen, f.eks. hjælpeudstyr som sækkevogne og andet transportudstyr.
- Sørg for at der er adgang til rigelige mængder frisk drikkevand på kaffebordet.
- Sørg for at bære passende arbejdstøj, som gør det muligt for kroppen at afgive varme.
- Benyt solcreme (minimum faktor 15), solbriller og evt. hat/kasket ved arbejde i stærk sol.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

Læs mere:

[Arbejdstilsynets AT-vejledning om arbejde i stærk varme eller kulde](#)

[Arbejdstilsynets AT-vejledning om temperaturer i arbejdsrum på faste arbejdssteder](#)

3.14 Arbejde i kolde omgivelser

Når man taler om arbejde i stærk kulde (eller varme), menes der arbejde i temperaturer, der ligger uden for komfortområdet. Komfortområdet er det temperaturområde, hvor man gennem normal tilpasning af påklædningen har oplevelsen af, at der hverken er for koldt eller for varmt.

Tommelfingerreglen er, at komfortområdet ligger mellem 18 og 25 °C ved stillesiddende arbejde. Komfortområdets grænser afhænger dog af den fysiske aktivitet.

Arbejds miljøreglerne kræver, at temperaturen i arbejdsrum skal være tilpasset den menneskelige organisme og tage hensyn til de arbejds metoder og den fysiske belastning, som arbejdet kræver. Belastningen ved arbejde i kulde afhænger af omgivelsernes temperatur, evt. lufthastighed, den fysiske aktivitet under arbejdet, beklædningen og den tid, hvori der arbejdes i kulde.

Legemstemperaturen falder, hvis omgivelserne er så kolde, at varmeafgivelsen bliver større end kroppens varmeproduktion. Hvis kroppens temperatur kommer under ca. 37 °C, begrænses blodcirkulationen til hudoverfladen samt (især) til hænder og fødder. Samtidig stiger blodtrykket.

Når kroppen afkøles, får man langsommere reaktioner, nedsat koordination og mindre muskelstyrke. Arbejde med afkølede muskler forøger muskelbelastningen og øger risikoen for, at man overbelaster den arbejdende muskulatur.

Arbejde med kolde hænder og håndværktøj eller kolde emner øger risikoen for arbejdsulykker på grund af nedsat koordinationsevne.

Hvis kroppens temperatur falder meget, kan det føre til bevidstløshed og død.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Sørg for at bære passende arbejdstøj og fodtøj. Arbejdstøjet og fodtøjet skal beskytte mod kulde, men skal samtidig tillade kroppen at slippe af med sin varme- og svedproduktion under arbejdet. Arbejdstøjet skal også tillade bevægelsesfrihed.
- Begræns så vidt muligt den tid, der arbejdes i kolde omgivelser. Jo lavere temperatur der arbejdes i, jo kortere tid kan man arbejde, og jo flere pauser er der brug for.
- Sørg for at holde regelmæssige pauser af passende varighed. Dette gælder, uanset om der arbejdes indendørs eller udendørs. Jo højere kuldebelastningen er, jo flere pauser kræves der. Sikkerhedsgruppen vurderer i fællesskab med indspilningslederen hvor mange pauser, der er nødvendige.
- Ved temperaturer under ca. -15 °C bør man ikke arbejde mere end tre-fire timer om dagen og højst to timer ad gangen. Pauser eller andet arbejde i komforttemperaturområdet bør vare mindst 30 min., så kroppen kan genvinde sin normale temperatur.
- Ved temperaturer under ca. -28 °C bør man ikke arbejde mere end ca. 15-30 min. ad gangen, og pauser og/eller andet arbejde i komforttemperaturområdet bør være på mindst 30 min., så kroppen kan genvinde sin normale temperatur.
- Ved udendørs optagelser i kolde omgivelser skal man sørge for at have adgang til et sted med varme (f.eks. en filmbus), så det er muligt for skuespillere og filmhold at komme i tørvejr og få varmen.
- Indspilningslederen skal, i forbindelse med produktionsplanlægningen, sørge for at indregne ekstra tid til at holde det nødvendige antal pauser.

- Ved optagelser indendørs skal der træffes almindelige foranstaltninger mod kulde og træk. Det kan ske ved opvarmning mv.
- Er der ikke allerede varmekilder til stede, medbringes disse, f.eks. gasovn, varmeblæser eller oliefyr (bemærk at de skal være godkendt til indendørs brug). Dette sørger location manageren i samarbejde med produktionsafdelingen for.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

Læs mere:

[Arbejdstilsynets AT-vejledning om arbejde i stærk varme eller kulde](#)

[Arbejdstilsynets AT-vejledning om temperaturer i arbejdsrum på faste arbejdssteder](#)

3.15 Optagelser i luften

I forbindelse med luftoptagelser er der i sagens natur øget risiko for, at der kan opstå skader og ske ulykker, hvis man ikke overholder en række procedurer og retningslinjer.

3.15.1 Helikopteroptagelser

En helikopter er som udgangspunkt en sikker og stabil løsning, hvis man skal lave optagelser fra luften, især i tilfælde hvor der bruges kameraer, der er for tunge til en drone. En helikopter kan flyve lavere og langsommere end en flyvemaskine, og den kan holde helt stille i luften præcis på det sted, hvorfra man ønsker at lave sit billede. Herudover har en helikopter den fordel, at den må flyve over tæt bebyggede og beboede byområder, hvilket endnu ikke er tilladt for droner.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Hyr altid et helikopterfirma med den nødvendige AOC-certificering og autorisation til fotoflyvning, således at man er sikker på, at den helikopter, der flyves med, er i forsvarlig sikkerhedsmæssig stand og godkendt i henhold til lovens krav for dette.
- Helikopterpiloten skal have erhvervs-certifikat til den specifikke helikopter, der flyves med, samt være godkendt til fotoflyvning.
- En helikopter skal bruge et frit og fladt areal på mindst 40 x 40 meter (kan variere afhængig af helikoptertypen) for at kunne lette og lande.
- Markér start- og landingsområdet og fastgør markeringen i jorden, så den ikke bliver blæst væk af vindtrykket fra helikopterens rotor. Brug evt. spraymaling hvis muligt. Allokér en person på jorden til at være ansvarlig for, at afspærringen overholdes.
- Ind- og udflyvningen skal være fri for høje genstande som bygninger, elmast, træer, skorstene etc.
- Er der behov for at lande på privat grund, kræver det en skriftlig tilladelse fra grundejeren. Location manageren sørger for at indhente denne tilladelse.
- Følg altid pilotens og/eller groundcrewets anvisninger, når du færdes i nærheden af en helikopter.
- Man må aldrig nærme sig en helikopter uden forudgående tilladelse fra piloten eller groundcrew.
- Man må aldrig nærme sig en helikopter bagfra, gå i nærheden af halerotoren eller under halebommen, uanset om motoren er startet eller ej.
- Man skal altid nærme sig en helikopter forfra, uanset om motoren er startet eller ej. Sørg for at have øjenkontakt med piloten.
- Gå aldrig tæt på en helikopter med høje eller lange genstande som f.eks. boomstænger, stativer el.lign. Dette gælder, uanset om motoren er startet eller ej.
- Flyves der med åbne eller afmonterede sidedøre (f.eks. for at kunne filme ud ad døren), skal al personale, som befinder sig i helikopteren, være forsvarligt spændt fast med specialsikkerhedsseler. Det er ikke nok at bruge de almindelige sikkerhedsseler, som allerede er i helikopteren.
- Under flyvning med åbne eller afmonterede sidedøre skal alle løse genstande, herunder udstyr, tasker, kabler o.lign. som befinder sig i helikopteren, spændes forsvarlig fast med sikkerhedslinjer eller andet til formålet godkendt udstyr.

- Al udstyr, f.eks. gyroophæng o.lign., som monteres og/eller fastspændes på eller i helikopteren, skal være certificeret og godkendt til formålet af luftfartsmyndighederne.
- Det er ikke tilladt at medbringe ekstra og/eller uvedkommende passagerer under flyvningen. Dvs. det er kun tilladt for de personer, som er absolut nødvendige for at gennemføre optagelsen, at opholde sig i helikopteren under flyvningen.
- Inden optagestart skal der afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet, skuespillere og statister, hvor alle sikkerhedsprocedurer, herunder kommandoveje og rutiner for kommunikation når helikopteren er startet, gennemgås. Denne står piloten eller anden ansvarshavende fra helikopterfirmaet i samarbejde med indspilningslederen for at gennemføre.
- Sørg for at informere evt. berørte naboer om, at der vil lande (og lette) en helikopter i deres nærområde. Dette gøres af location manageren.

Læs mere:

[Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens regelsæt for helikopteroperationer:](#)

3.15.2 Droneoptagelser

Ved brug af droner i forbindelse med filmoptagelser er der en del love og regler, som skal overholdes – først og fremmest for at undgå ulykker, men også for at beskytte privatlivets fred for udenforstående borgere. Det er altid den enkelte dronefører, der har det juridiske ansvar for at disse love og regler overholdes. Bemærk, at der gælder forskellige regelsæt afhængig af, om der flyves i eller udenfor bymæssigt område.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Droner skal altid betjenes/opereres af en certificeret og kompetent dronefører.
- Droneføreren skal have dronebevis til den drone, der flyves med. Der findes flere forskellige dronekategorier (kategori 1A, 1B og 2), som kræver hvert sit dronebevis. Dronebeviser udstedes af Trafik- og Byggestyrelsen.
- Ingen droner må flyve højere end 120 meter.
- Ved flyvning med droner med op til fire propeller (droner uden redundancy) skal der til enhver tid holdes en sikkerhedsafstand til dronen på mindst 7.5 meter (svarende til en sikkerhedszone med en diameter på 15 meter) ved flyvning i op til 15 meters højde. Ved flyvning i højder mellem 15 og 120 meter øges sikkerhedsafstanden til 50 meter (svarende til en sikkerhedszone med en diameter på 100 meter). Der må på intet tidspunkt opholde sig mennesker inden for disse sikkerhedszoner.
- Ved flyvning med droner med 6 propeller eller derover (droner med redundancy), skal der til enhver tid holdes en sikkerhedsafstand på mindst 50 meter til dronen (svarende til en sikkerhedszone med en diameter på 100 meter), uanset hvilken højde der flyves i. Det er dog tilladt for op til 21 personer at opholde sig inden for sikkerhedszonen, såfremt de alle har deltaget i en sikkerhedsbriefing inden dronen sættes i luften. Undgå dog så vidt det overhovedet er muligt, at der opholder sig mennesker under dronen.
- Alle sikkerhedszoner skal markeres og opretholdes med enten afspærringspersonale eller kegler og afspærringsbånd.

- Inden dronen sættes i luften, skal der afholdes en grundig sikkerhedsbriefing for hele filmholdet, skuespillere og statister. Denne står dronedeføreren i samarbejde med indspilningslederen for at gennemføre.
- Det lokale politi skal informeres senest 24 timer før en flyvning med drone finder sted i et givent område. Dette sørger location manageren for.
- Skal der flyves over privat ejendom, kræves der tilladelse fra ejeren af den/de pågældende ejendom(me). Location manageren sørger for at indhente disse tilladelser.
- Informer altid eventuelle berørte naboer om, at der laves filmoptagelser med drone i deres nærområde. Dette gøres af location manageren, gerne mindst en uge i forvejen.
- Bemærk at der gælder særlige regler for flyvning med droner om natten samt ved flyvning i højder på mere end 120 meter. Spørg en certificeret dronedefører til råds hvis dette er aktuelt.
- Hav altid en fuldt udstyret førstehjælpskasse, en hjertestarter samt en ABC- og en CO2 brandslukker i nærheden, f.eks. ved kaffebordet. På morgenbriefing informeres om, hvor disse ting befinder sig. Dette angives også på dagsprogrammet.
- Produktionsafdelingen skal altid gøre sig bekendt med, hvor nærmeste skadestue/akutmodtagelse befinder sig, samt have en plan klar for, hvordan man hurtigst kommer dertil. Dette angives også på dagsprogrammet.

Læs mere:

[Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens regelsæt for droneflyvning i Danmark](#)

3.16 Optagelser i udlandet

Skal man filme i udlandet kan man, alt afhængig af hvor i verden dette skal foregå, støde på forskellige udfordringer af arbejdsmiljø- og sikkerhedsmæssig karakter. Regler og lovgivning kan være anderledes end i Danmark, ligesom klimaet og andre lokale forhold kan have betydning for, hvordan man skal gribe optagelserne an. Det er derfor vigtigt på forhånd at sætte sig ind i forholdene i det land, man skal producere i. Herudover skal man som minimum overholde retningslinjerne angivet i denne håndbog.

Retningslinjer, forholdsregler og sikkerhedsforanstaltninger:

- Tjek og følg altid Udenrigsministeriets rejsevejledning for det land, man planlægger at rejse til for at lave filmoptagelser.
- Undersøg i god tid inden afrejse, om det land, man planlægger at rejse til, kræver at der ansøges om visum.
- Hyr altid et lokalt production service firma til at rådgive og vejlede i, hvordan man skal gribe produktionen an.
- Etabler sikkerhedssamarbejde mellem det danske hold og det lokale hold
- Hyr altid en lokal sikkerhedskonsulent (eksempelvis stunt double) til at foretage de risikovurderinger, der er behov for. Er det ikke muligt at finde en kompetent lokal sikkerhedskonsulent, skal man hyre og medbringe en hjemmefra.
- Sørg for at købe de nødvendige rejseforsikringer til alle ansatte, som skal med til udlandet.
- Sørg for, at alle ansatte, som skal med til udlandet, har fået de nødvendige vaccinationer.
- Sørg altid for at overholde lokal lovgivning og overenskomster.
- Alle medrejsende medarbejdere, som er ansat i Danmark, skal altid overholde de danske arbejds- og hviletidsregler, uanset hvilket land der arbejdes i.
- Vær opmærksom på, at det kræver et ATA Carnet at ind- og udføre udstyr af EU, herunder al filmudstyr. ATA Carnet udstedes af Dansk Erhverv.

Læs mere:

[Udenrigsministeriets rejsevejledninger](#)

[Pas og visum til udlandet](#)

[The Location Guide](#)

[Rejsevaccination](#)

[ATA Carnet](#)

4 ARBEJDSMILJØLOVEN

I dette kapitel beskrives relevante regler fra arbejdsmiljøloven ift.:

- Kontorarbejde
- Løft og bære-arbejde
- Arbejde i højden
- Arbejde med elektricitet
- Arbejde med kemikalier
- Personlige værnemidler

Endvidere kan du finde procedurer for tilrettelæggelse af dit arbejde, så det udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

4.1 Kontorarbejde

Indretning og inventar har betydning for, om medarbejderen kan udføre arbejdet med hensigtsmæssige arbejdsstillinger og -bevægelser og hermed mindske risikoen for arbejdsulykker og erhvervssygdomme som f.eks. muskel- og skeletbesvær. Produktions­selskabets arbejdsmiljøorganisation sørger generelt for, at reglerne overholdes ift. kontorarbejde på virksomhedens adresse. Det er dog produktionens arbejdsmiljøgruppes opgave ansvar, at filmbussen og kontorer/opholdsrum på studier og locations overholder reglerne. På locations og i filmbussen er det vigtigt, at arbejdsstationer og spisepladser er på separate områder, i det omfang det er muligt – dvs. at det ikke må være det samme sted.

Arbejdsbord – vigtige forholdsregler:

- Arbejdsbordet skal være tilstrækkeligt bredt og dybt til at opnå en fleksibel opstilling af skærm, tastatur, dokumenter og øvrigt tilbehør.
- Arbejdsbordet skal være indrettet, så sidde- og arbejdshøjde passer til den medarbejder, der arbejder ved bordet.
- Kun når flere medarbejdere benytter samme arbejdsbord, er det som hovedregel nødvendigt med et arbejdsbord, der let kan indstilles i højden, så bordet kan tilpasses til den enkelte medarbejder.
- Arbejdet skal fortrinsvis foregå i det normale arbejdsområde og kun i begrænset omfang i det maksimale arbejdsområde.
- Der skal være fri plads til benene og fødderne under bordet, uanset om arbejdspladsen er indrettet til siddende og/eller stående arbejde
- Overfladen på arbejdsbordet skal reflektere lys mindst muligt

4.2 Løft og bærearbejde

Ved løft og bæring er der stor risiko for akutte skader – især i ryg og skulder – hvis løft og bæring ikke gøres korrekt og vurderes først. I vurderingen indgår også, om løfte- og bærearbejdet er en hovedfunktion i den ansattes daglige arbejde, eller om der kun er lejlighedsvis løft, der efterfølges af perioder, hvor kroppen kan restituere.

- Vurdér vægten
- Er der plads omkring dig
- Rækkeafstand fra din krop til byrden
- Hvor mange gange håndteres/løftes byrden
- Hvor langt skal byrden bæres

Arbejdsulykker og erhvervssygdomme forekommer ofte, når løft og bæring foregår:

- over skulderhøjde
- fra siden
- med én hånd
- under snævre pladsforhold
- på ujævnt/glat underlag
- under tidspres, hvor arbejdet foregår i højt tempo
- på stiger og trapper
- hvor kroppen er asymmetrisk/skæv
- når der er dårlig belysning – især risiko for at snuble/falde over genstande
- ved beskadiget emballage eller byrde
- hvor byrdens indhold forskubbes
- hvor byrden er uhåndterbar
- Ved transportering af udstyr, kabler, stativer, tunge rekvisitter, kostumer og forplejning, benyt altid egnede hjælpemidler, f.eks. sækkevogn, rullebord eller palleløfter
- Planlæg, hvordan du anbringer udstyr på lagringspladser, så du undgår løft med bøjet ryg eller løftede arme. Tungt udstyr skal helst anbringes omkring hoftehøjde.
- Overvej og vurder om, du har valgt det letteste udstyr til opgaven.
- Overvej og vurder om, der er stor risiko for at snuble/falde ved bæring.
- Benyt EASY RIG i forbindelse med brug af håndholdt kamera – hvis muligt.
- Ved håndholdt kamera skal fotografen huske at gå ned i knæ med rank ryg, så fotografassistenten/gripen ikke bliver nødsaget til at løfte kameraet over skulderhøjde og med én hånd.
- Dolly og skinner må kun flyttes af grip eller på baggrund af grip'ens instrukser. Hvis Dolly'en skal transporteres op af trapper, skal der altid benyttes professionelle flyttefolk med seler, da Dolly'en vejer mere end 100 kg.

4.2.1 Løfte

Der må højst løftes en genstand under perfekte forhold:

- ca. 30 kg i underarmstand (ca. 30 cm fra kroppen)
- ca. 15 kg i $\frac{3}{4}$ armsaftand (ca. 45 cm fra kroppen)

På figuren kan man se, hvornår der er tale om løft, der kan være sundhedsskadelige ved enkeltløft – det røde område. Ved brug af bæresele kan der dog foretages enkeltløft på op til 50 kg under perfekte forhold, men dog ikke ved bæring af byrder.

I det grønne område indebærer løft normalt ikke en sundhedsrisiko.

Løft i det øverste gule område kræver, at der er gunstige omstændigheder for løftet. Det vil sige, at løftet ikke foretages med foroverbøjet ryg, løftede arme, vrid eller asymmetrisk belastning af ryggen. Ydermere skal der også tages højde for den enkelte persons fysiske form/tilstand.

Ved arbejde, hvor der udføres mange løft pr. arbejdsdag, skal den samlede vægt tages i betragtning i vurderingen af, om arbejdet kan være sundhedsskadeligt.

Vurderingen tager udgangspunkt i, at byrdernes vægt lægges sammen.

Hvis de enkelte byrder løftes flere gange, skal byrdens vægt ganges med det antal gange, den løftes.

Der skal træffes foranstaltninger for løftearbejde, hvis den samlede vægt pr. ansat pr. dag overstiger nedenstående retningslinjer:

- Ca. 10 ton pr. dag for løft tæt ved kroppen
- Ca. 6 ton pr. dag for løft i underarmsafstand
- Ca. 3 ton pr. dag for løft i 3/4-armsafstand.

Tallene for den samlede vægt pr. dag skal nedsættes, hvis der er forværende faktorer.

Hvis den enkelte løfter byrder i mere end én rækkeafstand, regner man ud, hvor stor en procentdel af de 10, 6 og 3 ton, der løftes i hver rækkeafstand. Tallene lægges sammen. Hvis belastningsprocenten tilsammen er over 100 pct., skal der træffes foranstaltninger. Belastningsprocenten nedsættes

tilsvarende, hvis der er forværende faktorer ved løftene. Eksempel på udregning af belastningsprocent: Der løftes: 1 ton tæt på kroppen = 10 pct. 3 ton i underarmsafstand = 50 pct. 2 ton i 3/4-armsafstand = 67 pct. I alt = 127 pct.

Vægtangivelserne er vejledende for en stor del af de erhvervsaktive, voksne og raske mennesker under forudsætning af, at løftene i øvrigt foregår under optimale forhold.

Løft i grønt område medregnes ikke i den samlede vægt. Man bruger derfor ikke den samlede vægt som grundlag for vurderingen, hvis hovedparten af løftene ligger i det grønne område. Dette arbejde vurderes ud fra andre vurderingsmodeller - fx vurdering af ensidigt gentaget arbejde (EGA), vurdering af arbejdsstillinger og -bevægelser eller ud fra en helhedsvurdering af arbejdet, hvor alle faktorer tages med i betragtning.

4.2.2 Bære

Det bør så vidt muligt undgås, at byrder skal bæres. Kan bæring ikke undgås, skal arbejdet vurderes. Disse retningslinjer kan bruges til at vurdere bærearbejdet.

Musklerne arbejder statisk, og kredsløbet belastes, når en byrde bæres (holdes løftet i længere tid). Det er derfor afgørende for vurderingen af helbredsrisikoen, hvor lang tid der bæres, og hvordan arbejdsstillingen er.

Desuden er det af betydning, om personen, der bærer, står stille eller bevæger sig med byrden. Når personen går, forskydes vægten fra side til side, samtidig med at der sker en vridning i kroppen. Der er også risiko for at glide eller snuble med byrden.

Når byrden bæres under gang - det vil sige over en afstand på mere end ca. 2 m - kan figuren oven for ikke bruges direkte ved vurderingen af belastningen, men den maksimale vægt for gult område skal nedsættes væsentligt. Grænsen mellem rødt og gult område vil så gå ved:

- Ca. 20 kg tæt ved kroppen
- Ca. 12 kg i underarmsafstand
- Ca. 6 kg i 3/4-armsafstand.

Rækkeafstanden ved bæring vil ofte være mindre end ved selve løftet.

De vejledende vægtgrænser forudsætter, at de øvrige faktorer ikke forværrer belastningen.

Transportvejens længde og beskaffenhed skal tages i betragtning. Bæring på trapper er særligt belastende og rummer desuden risiko for uventede belastninger, hvis man snubler. Ved bæring af byrder med en vægt, der falder inden for skemaets gule område (med ovennævnte nedsættelse af grænsen mellem rødt og gult område), bør transportvejen højst være ca. 20 m på plant underlag. Et almindeligt trappetrin på transportvejen sidestilles med en bæreefstand på ca. 1 m.

Transportveje, hvor der udføres bæring, skal være plane, ryddelige og veloplyste. Underlaget skal være stabilt og må ikke være glat.

Når bærearbejdet varer længe eller gentages flere gange i løbet af en arbejdsdag, er der tale om forværende faktorer. Det er derfor vigtigt at begrænse vægten mest muligt ved arbejde, der er forbundet med bæring af arbejdsudstyr, værktøj o.l. Forekomst af øvrige faktorer skal indgå i

vurderingen. Ved bæring kan der være tale om langvarig statisk belastning, og der kan ikke angives noget grønt område for længerevarende bærearbejde, der svarer til figuren oven for.

Læs mere:

[AT-vejledning Løft, træk og skub](#)

4.3 Arbejde med kemikalier

Farlige stoffer og materialer kan føre til arbejdsulykker og erhvervssygdomme, hvis de ikke håndteres og opbevares korrekt. Farlige stoffer og materialer skal begrænses til et minimum, erstattes eller fjernes, hvor det er teknisk muligt.

Farlige stoffer og materialer kan b.l.a. medføre ulykker som:

- Ætsning af hud
- Alvorlige øjenskader
- Brandulykker
- Eksplosion, hvor legemsdele bliver beskadiget eller dødsulykker
- Organskader
- Forgiftning
- Allergi og astma
- På længere sigt kan kontakt med visse stoffer og materialer være kræftfremkaldende

4.3.1 Vigtige forholdsregler for kemikalier og farlige stoffer

Før brug af produkter med kemiske stoffer skal det sikres at:

- der findes et sikkerhedsdatablad i din afdeling
- medarbejderne ved, hvordan skal kemikaliet håndteres og opbevares (Læs om det i den kemiske APV)
- sikkerhedsrisici er bekendte - ud fra faremærkninger, kodenummeret og i sikkerhedsdatabladet og i den kemiske APV
- der er det nødvendige beskyttelsesudstyr (Læs om det i sikkerhedsdatabladet)
- de farlige stoffer og materialer er i originalemballage med den originale mærkning og etikettering. Hvis de er hældt over i anden emballage, skal samme mærkning og etikettering som på originalemballagen anvendes på den nye emballage
- lagerbeholdningen er så lille som mulig
- midler, der ikke kan tåle sammenblanding, er holdt adskilt. F.eks. må klor og syre ikke kunne blandes sammen
- Hvis der er eventuelle gifte, skal de opbevares i aflåste beholdere og være forsynet med advarselstavle

4.3.2 Ansvarsområder

På produktionsselskabets adresse tilser virksomhedens arbejdsmiljøgruppe:

- at farlige stoffer og materialer opbevares korrekt
- god almen ventilation, hvor der arbejdes med stoffer og materialer, som er farlige at indånde.
- beskyttelsesudstyr – f.eks. åndedragtsværn, beskyttelseshandsker og -briller
- en arbejdspladsbrugsanvisning på de farlige stoffer og materialer, som benyttes af afdelingens medarbejdere
- at alle produkter er faremærket

- at produkter som maling, lim, fuger og spartelmasse, fortyndere og rensningsmidler har et kodenummer

På locations tilser line producer:

- at farlige stoffer og materialer opbevares korrekt – f.eks. opbevaring af kemikalier i rekvisit- og sminkebiler.
- At medarbejderne, som håndterer kemikalier eller farlige stoffer, er instrueret i korrekt håndtering
- at der er det nødvendige beskyttelsesudstyr – f.eks. åndedrætsværn, handsker og -briller
- at alle produkter er mærket med faremærker
- at produkter som maling, lim, fuger og spartelmasse, fortyndere og rensningsmidler har et kodenummer
- at sikkerhedsdatablade og den kemiske APV er til rådighed for medarbejderne. Hvis der ikke er et eksemplar til rådighed, kan det fås hos produktionsselskabets arbejdsmiljøgruppe.

Se mere:

[Arbejde med stoffer og materialer](#)

[Kemi og støv](#)

4.3.3 Faremærker på kemikalier

Alle produkter, der indeholder farlige kemiske stoffer, skal være angivet med navn og mængde. Endvidere skal de farlige kemiske stoffer i et produkt være mærket med et piktogram, signalord, H-sætninger og P-sætninger.

- Et piktogram er et symbol, der illustrerer farekategorien ved de farlige kemiske stoffer i produktet. Der findes 9 forskellige piktogrammer (se figur nedenfor).
- Et signalord er fareadvarsler og er forklaringen på det farlige kemiske stofs egenskaber i produktet. Eksempelvis kan et kemisk stof være eksplosivt eller giftigt.
- H-sætninger fortæller, hvilke faremomenter der er ved det farlige kemiske stoffer i produktet. H-sætninger er angivet med et nummer og risikosætning – eksempelvis H319, som betyder: "Forårsager alvorlige øjenskader".

Hvis risiko-sætningen ikke er angivet på produktet, kan det slås op i sikkerhedsdatabladet for produktet, som kan hentes ned fra leverandørens hjemmeside.

P-sætninger er sikkerhedssætninger, som angiver, hvad man skal gøre eller bruge for at beskytte sig mod det farlige kemikalie i produktet. På samme vis er P-sætninger angivet med et nummer og en sikkerhedssætning – eksempelvis "Brug beskyttelsesbriller".

Sundhedsfare

Miljøfare

Brandfarlig

Ætsende

Akut giftig

Gasser under tryk

Kronisk
sundhedsfare

Eksplodiv

Brandnærende

Hvis sikkerhedsætningen ikke er angivet på produktet, kan det slås det op i sikkerhedsdatabladet for produktet, som kan hentes ned fra leverandørens hjemmeside.

4.3.4 Kodenummererede produkter

Produkter som maling, lim, fuge- og spartelmasse, fortyndere og rensemidler skal have anført et kodenummer. Kodenummeret oplyser, hvor farligt produktet er, og hvordan brugeren skal beskytte sig, når han eller hun anvender produktet.

Et kodenummer består af to tal med en bindestreg imellem samt et årstal: 2-1 (1993) og en informativ tekst om sikkerhedsrisici.

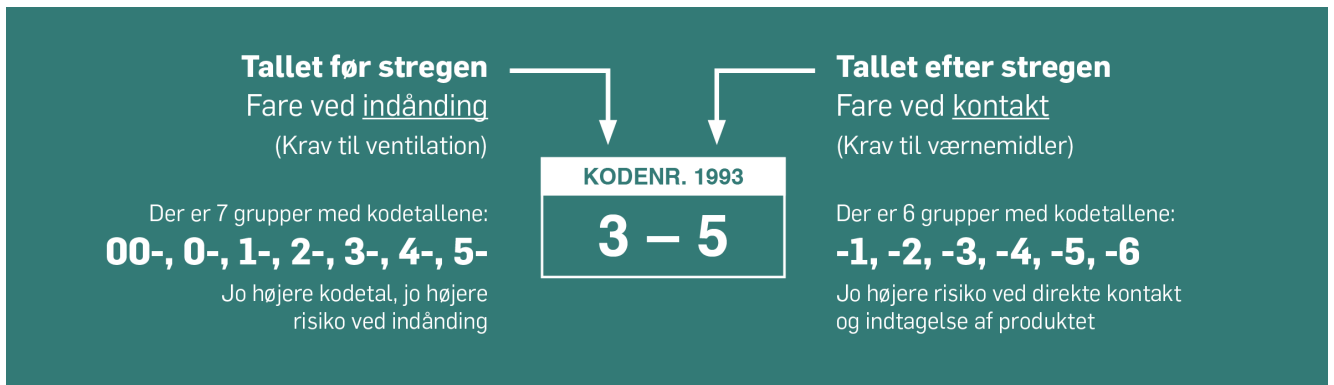
Kodenummeret bruges til at:

- vælge det rigtige produkt. Vælg som udgangspunkt produkter med lavest mulige kodenummer, f.eks. med kode 00-1
- afgøre, hvilke sikkerhedsforanstaltninger, f.eks. personlige værnemidler, der skal bruges.

4.3.4.1 Sikkerhedsforanstaltninger - kodenumre

Tallet før bindestregen fortæller, hvor farligt det er at indånde dampe fra produktet. Jo højere tal, des flere dampe. Tallet går fra 00 til 5. Tallet fortæller også, hvornår man skal bruge åndedrætsværn, og hvilken type man skal bruge.

Tallet efter bindestregen fortæller om faren ved kontakt med hud og øjne og ved indtagelse af produktet. Jo højere tallet er, jo større er risikoen ved direkte kontakt. Tallet går fra 1 til 6. Tallet fortæller også, hvornår brugeren skal beskytte sig med handsker, beskyttelsesdragt og ansigtsskærm.

Eksempler på tallet før bindestregen:

Kodenr.	Eksempel på indholdsstof	Produkteksempel
00-	Vand	Vandbaseret plastmaling
1-	Små mængder opløsningsmidler og vand	Vandbaseret alkydmaling
2-	Ethanol, isopropanol, højt kogende opløsningsmidler	Lugtfri petroleum
3-	Ren ethanol, opløsningsmidler i sammensætningen	Maling med mineralsk terpentin
4-	Ren petroleum eller terpentin i sammensætningen	Mineralsk terpentin
5-	Ren zylen eller acetone i sammensætningen	Acetone
6-	Ren toluen, trichlorethylen eller cellulosefortynder i sammensætningen	Ren toluen eller styren

Eksempler på tallet efter bindestregen:

Kodenr.	Risiko for skader	Produkteksempel
-1	Ingen særlige – undgå indånding og sprøjtetåge	Vandbaseret pladmaling
-2	Risiko ved indånding af sprøjtetåge og utilsigtet indtagelse	Køler væske (ethylenglycol)
-3	Irritation, mulig allergi	PU-skum
-4	Ætsningsfare	Cement, koncentreret saltsyre
-5	Allergirisiko	Epoxy-fugemasser
-6	Kræftrisiko, giftig	Styren-spartelmasser

Læs mere:

[Kemi og støv](#)

4.3.5 Kemisk APV

En kemisk APV skal udarbejdes af arbejdsgiveren, hvis der er ansatte, der arbejder med stoffer og materialer, der anses for farlige. Brugsanvisningen skal omhandle de lokale forhold for brugen af stoffet og materialet og være udarbejdet ud fra leverandørens brugsanvisning/sikkerhedsdatablad. Hos produktionsselskabet skal en kemisk APV findes på: studierne, locations med scenografi og

dekorationer, sminkerum og -biler, og rekvisitbiler. På produktionskontoret skal alle sikkerhedsdatablade være tilgængelige for medarbejderne.

Den kemiske APV indeholder informationer om bl.a.:

- Anvendelse, herunder opbevaring, begrænsning og uddannelse
- Personlige værnemidler
- Sundhedsfarlige egenskaber
- Spild/udslip
- Affald
- Førstehjælpsudstyr
- Brandbekæmpelse

Læs mere:

[Arbejdspladsbrugsanvisning](#)

4.3.6 Åben ild, tør is og røg

Ved brug af åben ild, røg og lignende sikres det, at:

- Det valgte produkt er egnet og fremstillet til indendørs brug. Produktet må ikke udvikle giftige eller farlige stoffer og luftarter.
- Det valgte produkt må ikke medføre brandfare (tjek faremærket).
- Det valgte produkt må ikke kunne medføre støvekspllosioner (tjek faremærket).
- Der er tilstrækkelig ventilation af hensyn til personalet.
- Der skal sørges for sikker og forskriftsmæssig opbevaring.

Ved brug af røgeffekter skal eventuelle gener eller sundhedsrisici undgås ved at følge nedenstående punkter:

1. Begræns brugen af røg til det minimale.
2. Sørg for effektiv udluftning.
3. Sørg for, at så få som muligt bliver udsat for røg.

Det skal sikres, at koncentrationen af produktet holdes så langt under grænseværdien som muligt. Man skal anvende en partikeltæller for at kontrollere koncentrationen.

Ved brug af tør is skal man være opmærksom på, at CO₂ er tungere end luft. Noget af luften fortrænges derfor, og iltmangel med deraf følgende ulykkesfare kan forekomme. Begræns derfor brugen og sørg for effektiv ventilation.

4.4 Personlige værnemidler (åndedræt, høre, briller, tøj)

Ved personlige værnemidler forstås udstyr, beklædning og lignende, der er påkrævet for at beskytte brugeren mod påvirkninger af såvel fysisk som kemisk art, og hvor anvendelsen af tekniske hjælpemidler til at fjerne de sikkerheds- og sundhedsmæssige risici ikke er muligt.

Personlige værnemidler kan f.eks. være åndedrætsværn, høreværn, værnefodtøj, handsker, hjelm, briller og ansigtsskærm.

Opgaver	Personlige værnemidler / sikkerhedsudstyr
Løft og bærearbejde	Rulleborde og sækkevogne til transport af tunge byrder Handsker ved bæring af tunge byrder. Hvis muligt, evt. bæresele til løft over 30 kg
Håndtering af lamper og kabler	Beskyttelseshandsker (især til lysafdelingen)
Arbejde i højden	Ved arbejde på skråtage, dvs. en hældning på over 10 grader, skal alle bære sikkerhedssele og -line Er det ikke muligt selv at opsætte et rækværk eller afspærring (f.eks. pga. det billede, man skal lave), eller er det nødvendigt at komme tættere på kanten end 2 meter, skal alle sikres med seletøj og sikkerhedsline af en person, som har de nødvendige kompetencer til at gøre dette.
Lift	Faldsikringsudstyr (if. loven gælder det ikke ved lifte, der kun kan løfte lodret)
Kemikalier	Se mere om personlige værnemidler i kapitlerne om arbejdspladsbrugsanvisning
Optagelser på gader og stræder	Gule eller orange trafikveste til hele filmholdet. Vestene skal som minimum være af typen klasse 2, og gerne klasse 3.
Lowloader	Alle medarbejdere, som befinder sig på loaderen, skal bære sikkerhedssele samt gul eller orange trafikvest.
Ekspllosioner	Såfremt sikkerhedskonsulenten og/eller SFX-firmaet/SFX-supervisoren vurderer det nødvendigt, skal den eller de medarbejdere, som bliver bedt om det, bære sikkerhedshjelm og/eller sikkerhedssko.
I og under vandet	Den/de personer, som skal i vandet, skal så vidt det er muligt bære neoprendragt - også om sommeren. Skuespillere kan bære dragten under deres kostume. Kostumeafdelingen sørger for at skaffe neoprendragt(er). Skal man (f.eks. en fotograf eller en grip) ud at stå i vandet, kan man nøjes med at bære waders - gerne af neopren. Kostumeafdelingen sørger for at skaffe waders.
Havneområder	Gule eller orange trafikveste til hele filmholdet. Vestene skal som minimum være af typen klasse 2, og gerne klasse 3. Disse skaffes af location manageren.

Læs mere:

[Værnemidler kan fx købes hos Sikkerhedsgiganten](#)

5 HVILETIDSREGLER

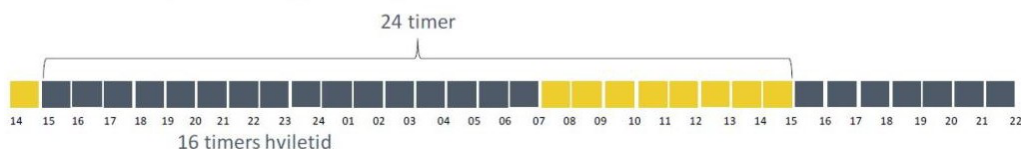
Arbejdsmiljølovens bestemmelser fastlægger et minimum for daglig hviletid, fridøgn og brug af tilsynsbog.

5.1 11 timers reglen

Arbejdstiden skal tilrettelægges, så medarbejderne får en hvileperiode på mindst 11 sammenhængende timer inden for hver periode på 24 timer.

Eksempel på en arbejdsdag

En dag begynder du på arbejde kl. 7.00 og går hjem kl. 15.00. For at kontrollere, om du overholder reglerne om en hvileperiode på mindst 11 sammenhængende timer inden for en 24 timers periode, tæller du 24 timer tilbage fra det tidspunkt, hvor du sluttede arbejdet – dvs. fra kl. 15.00 til dagen før kl. 15. Optællingen viser at du har haft en hvileperiode på 16 sammenhængende timer, og at du altså overholder reglen en hvileperiode på mindst 11 sammenhængende timer.

5.1.1 Dispensation for 11 timers reglen

5.1.1.1 Planlagt dispensation

Planlagt dispensation kan fås, når det er begrundet i produktionsmæssige eller tilsvarende forhold, som er forudset allerede i planlægningen.

Den berørte medarbejder skal acceptere den reducerede hviletid. Der kan ikke lovligt dispenseres for en hviletid på mindre end 8 timer.

Eksempler:

- Når produktionsdagens længde overskrider 13 timer, og der er behov for, at en specifik medarbejder er gennemgående.
- Når der er behov for specifikke og/eller nødvendige kompetencer til løsning af en opgave.
- Produktioner, hvor der er høj usikkerhed i forhold til eksempelvis sluttidspunkt.
- Ved optagelser i udlandet, hvor planlægningen kan være usikker.

5.1.1.2 Dispensation ved pludseligt opståede situationer

I tilfælde hvor en uforudset begivenhed får indflydelse på en produktion, kaldes det for en "pludseligt opstået situation".

En pludseligt opstået situation – en uforudset begivenhed – kan ikke være begrundet i uhensigtsmæssig planlægning.

Ved sådanne situationer, hvor det ikke har været muligt at forudse situationen og de arbejdstidsmæssige følger, skal der omgående tages skridt til en normalisering af arbejdsforholdene, hvis situationen kan skønnes at påvirke hvileperioderne ud over det følgende arbejdsdøgn.

Eksempler på "pludseligt opståede situationer":

- En elevator, som man skulle anvende, bryder ned.
- Broen er lukket pga. dårligt vejr.
- Bilen bryder sammen.
- Andre overholder ikke de på forhånd indgåede aftaler, f.eks. en location ikke er ryddet/klar som aftalt.
- Udstyr, som bryder ned og forsinker optagelserne.

Eksempler på, hvad "pludseligt opståede situationer" ikke kan være:

- Overtid, som opstår pga. dårlig planlægning, så dagens optagelser ikke kan holdes inden for de planlagte tidsrammer, f.eks. flere ønskede indstillinger til en scene eller at det tager længere tid for en skuespiller at få en scene i kassen end forventet.
- Det tager længere tid end forudsagt at få gjort en location klar til optagelse ift. rekvisitter, dekorationer, belysning og klaring af udstyr.
- Nedpakning og aflukning af location tager længere tid end planlagt.
- Dårlig planlægning af kørselsplaner – f.eks. ikke har taget højde for myldretidstrafik til og fra filmoptagelserne.
- Skuespillere eller holdmedlemmer, som kommer for sent – f.eks. har sovet over sig eller kommer for sent ud ad døren.

5.2 Det ugentlige fridøgn

Den ansatte har krav på et fridøgn om ugen. I fridøgnet kan arbejdsgiveren ikke gøre krav på den ansatte. Der skal være én daglig hvileperiode umiddelbart op til det ugentlige fridøgn. Det giver en sammenhængende hvileperiode på mindst 35 timer. Det ugentlige fridøgn skal så vidt muligt falde på søndage. Rammeaftalen giver mulighed for at udskyde fridøgnet under særlige omstændigheder.

5.2.1 Fravigelse af det ugentlige fridøgn

Den berørte medarbejder skal acceptere fravigelsen, og der skal gives forudgående skriftlig dispensation fra medarbejderens organisation.

En arbejdsperiode på mere end 6 døgn skal efterfølges af minimum 2 fridøgn samt en hviletidsperiode på minimum 11 timer. I alt giver det en fridøgnperiode på 59 timer.

En arbejdsperiode kan maksimalt være på 12 døgn.

5.3 Tilsynsbogen

Hos produktionsselskabet sender lineproducer dagsprogram med oplysning om afvigelsen til den medarbejder, som fører tilsynsbogen for produktionsselskabet.

Nedenstående oplysninger skal noteres for hver enkelt medarbejder/overskridelse, og beskrivelsen skal være fyldestgørende for alle parter. Dette gælder både for timeansatte, freelancere og medarbejdere på klumpsum.

- Alle afvigelser skal noteres.
- Møde- og sluttid på de dage, hvor der arbejdes mere end 13 timer og/eller hviletiden er kortere end 11 timer.
- Første og sidste arbejdsdag i en arbejdsperiode af mere end 6 døgn.
- Om der er tale om en dispensationsmæssig (aftalt) afvigelse eller en pludseligt opstået situation.
- Endvidere skal det tydeligt fremgå, hvorfor det har været nødvendigt at arbejde mere end 13 timer, holde mindre end 11 timers hvile og/eller arbejde mere end 6 døgn i træk.
- Arbejdets art (kørsel, nedpakning o.a.).

5.4 Anmeldelse af arbejdsulykker og erhvervssygdomme

En arbejdsskade dækker over to forskellige begreber: arbejdsulykker og erhvervssygdomme.

5.4.1 Arbejdsulykker

Dækker over en fysisk eller psykisk skade, der er opstået i arbejdstiden eller på vej til og fra arbejde.

5.4.2 Nærved-ulykker

Dækker over hændelser, hvor en ulykke var tæt på at ske, men ikke skete.

5.4.3 Erhvervssygdomme

Opstår som følge af arbejdet eller arbejdsforholdene. Sygdommen kan opstå pga. påvirkninger gennem kortere eller længere tid på arbejdspladsen.

5.4.4 Anmeldelse – ulykker/nærved-ulykker

Ved ulykker udfylder arbejdsmiljøgruppen en anmeldelse, som sendes til producenten snarest muligt efter ulykken/nærved-ulykken er sket. Herfra foretager producenten den videre anmeldelse til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES) og forsikringsselskabet. Hvis ulykken har givet mere end én fraværsdag ud over tilskadekomstdagen, skal ulykken også anmeldes til Arbejdstilsynet indenfor 14 dage. Når ulykken er færdigbehandlet og anerkendt, kan der søges om godtgørelse for udlæg til behandling m.m. hos forsikringsselskabet.

Efter en ulykke/nærved-ulykke skal arbejdsmiljøgruppen evaluere hændelsen og udarbejde en rapport, som distribueres, hvis relevant, og hvis erfaringer inddrages i opdateringer af denne sikkerhedshåndbog.

Anmeldelse af erhvervssygdomme skal ske via egen læge og tandlæge. Læger og tandlæger har pligt til at anmelde erhvervssygdomme [digitalt via EASY](#).

ORDFORKLARING – STILLINGSBETEGNELSER

Arbejds miljørepræsentant

Person valgt af og blandt de ansatte på det enkelte filmhold til at overvåge at arbejdsmiljøreglerne bliver overholdt og at optagelserne bliver gennemført på forsvarlig vis. Refererer til arbejdsmiljørepræsentanten og/eller arbejdslederen i tilfælde, hvor det er nødvendigt. Skal have taget den lovpligtige arbejdsmiljøuddannelse. Har ikke juridisk ansvar.

Dronefører

Person uddannet i at føre og betjene en drone. Skal have certifikat til den dronekategori der benyttes.

Grip

Ansvarlig for at håndtere og montere kamera og andet kameraudstyr på forsvarlig vis i alle tænkelige situationer, f.eks. i tilfælde hvor der benyttes håndholdt kamera, dolly, kran, carmount, lowloader, A-frame, ATV, Golfvogn etc.

Indspilningsleder/1.AD

Ansvarlig for at udarbejde produktionsplanen i samarbejde med produktionsafdelingen, samt gennemførelsen af denne inden for de rammer, der er fastlagt af producenten og/eller line Produceren. Står også for at "styre slagets gang" og formidle relevant information til hele filmholdet under optagelserne.

Intimitetssupervisor/intimkoordinator

Person som har ekspertise i hvordan intime scener kan tilrettelægges og gennemføres uden at overskride holdets eller de medvirkendes personlige grænser.

Line Producer

Økonomi- og budgetansvarlig på den enkelte produktion, dvs. sørger for at udarbejde budget samt at produktionen gennemføres inden for rammerne af dette. Står også for at ansætte og besætte alle stillinger på det enkelte filmhold, og er således personaleansvarlig. Er hos produktionsselskabet udpeget som arbejdsleder på den enkelte produktion.

Location manager

Står for at finde alle locations og for al kontakt med disse, herunder forhandling af lejepris og kontraktskrivning. Ansvarlig for at indhente tilladelser fra alle relevante myndigheder, og for at praktiske og logistiske behov er opfyldt i forhold, til strøm, vand, afspærring, parkering, ophold etc.

Operator

Person som opererer og/eller betjener et givent specialkøretøj, alm. køretøj eller andet særligt udstyr.

Precision driver

Specialist i at køre biler under særlige, vanskelige og ekstreme forhold, f.eks. i forbindelse med stunt og SFX optagelser.

SFX Supervisor

Person som besidder ekspertviden om alt, hvad der har med special effects at gøre og som kan udføre eller supervisere special-effektopgaver.

Sikkerhedskonsulent

Person som besidder ekspertviden om hvordan man løser forskellige opgaver i forbindelse med filmoptagelser på forsvarlig vis, uden at gå på kompromis med sikkerheden. Det kan også, afhængig af den konkrete situation, være f.eks. en stuntkoordinator, en grip eller en SFX Supervisor.

Stand-in

Person som optræder i stedet for en skuespiller i situationer, hvor det ikke er nødvendigt at se skuespilleren.

Stunt-double

Person som udfører farlige og risikable stunts i stedet for en skuespiller.

Stuntkoordinator

Person som besidder ekspertviden om alt, hvad der har med stunts at gøre, og som kan koreografere og udføre disse.

Tillidsrepræsentant

Person valgt af og blandt de ansatte medlemmer af hvert enkelt fagforbund (fx FAF, DJ, Dansk Skuespillerforbund), som produktionsselskabet har overenskomst med. Taler på vegne af og repræsenterer alle de ansatte eller enkeltpersoner i tilfælde, hvor der er behov for en dialog med ledelsen om spørgsmål, som vedrører overenskomst, arbejdstidsregler, arbejdsmiljøregler etc. Vælges typisk for en tidsbegrænset periode.

Talsperson

Person valgt af og blandt de ansatte på det enkelte filmhold. Taler på vegne af og repræsenterer hele filmholdet eller enkeltpersoner fra filmholdet i tilfælde, hvor der er behov for en dialog med ledelsen om spørgsmål, som vedrører overenskomst, arbejdstidsregler, arbejdsmiljøregler etc. Referer til line produceren og/eller tillidsrepræsentanten fra det relevante fagforbund